

BREZİLYA
ÜLKE RAPORU
Otomotiv Sektörü Açısından

Uludağ İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği
AR-GE ŞUBESİ

EYLÜL 2017

İÇİNDEKİLER

1- GENEL BİLGİLER

1.1. Coğrafi Konum.....	2
1.2. Siyasi ve İdari Yapı.....	2
1.3 Nüfus ve İşgücü Yapısı.....	3

2- GENEL EKONOMİK DURUM.....4

2.1. Ekonomik Yapı.....	4
2.2. Ekonomi Politikaları.....	4
2.3. Ekonomik Performans.....	5

3-DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....5

3.1 Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü.....	5
3.2 Yatırım Açısından Önemli Bölgeler	7
3.3. Ülkedeki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler).....	7
3.4. Serbest Bölgelerdeki Federal Teşvikler.....	8
3.5. Yabancı Yatırımcı Mevzuatı.....	8

4-DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER.....10

4.1 Dış Ticaret Politikası.....	10
4.2 İthalat Rejimi.....	11
4.3. Tarifeler ve Diğer Vergiler.....	12

5- DIŞ TİCARET.....14

5.1. Genel Durum.....	14
5.2. Ülkenin Dış Ticareti.....	14

6-PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER.....20

7- TÜRKİYE İLE TİCARET.....21

8-İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR.....25

9-BREZİLYA OTOMOTİV SEKTÖRÜ.....28

10-KAYNAKLAR.....33

1. GENEL BİLGİLER

1.1 Coğrafi Konum

Kapladığı alan açısından dünyanın beşinci büyük ülkesi olan Brezilya, kuzeyden güneye 4.320 km, doğudan batıya 4.326 km'dir. Ülkenin, yaklaşık yüzde doksan gibi büyük bir kısmı, Ekvator ile tropikal Oğlak dönencesinde yer almaktadır. Atlantik Okyanusu ile çevrili Brezilya'nın İspanyolca konuşan Güney Amerika ülkeleri ile 12.000 km'lik sınırı vardır. Şili ve Ekvator haricinde Güney Amerika ülkelerinin hepsi ile sınır komşusudur. Amerika kıtasının %21'ini, Latin Amerika'nın %47,7'sinin kaplayan Brezilya'nın arazi yapısında güneyin son ucunda Porto Alegre'den kuzeydoğudaki Natal'a kadar sahil hattını yakından izleyen sıradağlarından sonra kıvrımlarını açan Brezilya yaylası ile egemen engebeler mevcuttur. Esas düz arazi bölgeleri, sahilleri ve Amazon ovaları ve Paraguay Çöküntüsü (Mato Grosso Pantanal)'dür. Ülkenin en yüksek noktası Amazon bölgesinin en kuzeyinde yer alan 3.014 m yükseklikteki Pico da Neblina'dır.

Brezilya'nın başkenti Brasilia, politik ve idari merkez olmakla birlikte ekonomi, ticaret ve sanayi merkezleri başkentten uzakta Atlas okyanusu kıyısında yoğunlaşmıştır. Sao Paulo, güneydoğuda başkentten 1.015 km. uzaktadır. Diğer büyük şehirler Rio de Janeiro, Belo Horizonte güneydoğuda, Porto Alegre güneyde, Salvador ve Recife ise kuzeydoğuda yer almaktadır. Brezilya'nın GSYİH'sinin %50'si güneydoğu bölgesinde, Sao Paulo, Rio de Janeiro, Minas Gerais ve Espirito Santo eyaletlerinde üretilmektedir. Üretim altyapısı yüksek oranda çeşitliliğe sahiptir. Ülke genelinde km²'ye ortalama 22 kişi düşerken bu bölgede km²'ye 85 kişi düşmektedir.

Brezilya'da ekvatorial, tropikal, yarı kurak, dağlık tropikal ve astropikal olmak üzere beş iklim bölgesi vardır. Amazon Bölgesi'nde yıllık ortalama sıcaklık 22-26 °C dolayındadır. En sıcak-en soğuk mevsimler arasındaki sıcaklık farkı ihmal edilebilir boyuttadır. Amazon bölgesinden tropikal bölgelere yaklaşıldıkça yaz ile kış arasındaki sıcaklık farkı artmaktadır. Ülkenin en sıcak bölgeleri kuzeydoğuda yer almaktadır. Mayıs-Kasım arasındaki kurak dönemlerde sıcaklık 38°C'yi aşmaktadır. Atlantik Okyanusu kıyıları boyunca sıcaklık 23-27 °C dolayındadır. Kışlar, genellikle kurak geçmektedir. Amazon Havzası ve Atlantik kıyıları boyunca yağış oranı yüksektir.

1.2 Siyasi ve İdari Yapı

Brezilya, "Başkanlık" sistemiyle yönetilen "Federal Cumhuriyet"tir. 26 eyalet ve bir federal başkentten oluşan idari yapıda, her eyaletin federal meclisi ve iç yönetimi bulunmaktadır. Toplam 5.560 belediye vardır. Eyalet valilerinin federal meclis ve senatörler üzerinde güçlü etkisi bulunmaktadır.

Başkan, federal hükümetin yürütme kurulunun başıdır. 4 yılda bir ve en fazla iki dönem üst üste seçilebilir. Oldukça geniş yetkilere sahip olan Başkan'ın kanun yapma yetkisi olmamakla birlikte kongrenin uygun bulması halinde geçici kararname çıkarma yetkisi vardır. 513 üyeli temsilciler meclisi ve 81 üyeli senato olmak üzere iki meclisli olan kongrede; meclis üyeleri 4 yılda bir başkanla eş-zamanlı olarak, senato üyeleri ise 8 yıl için seçilmektedir. 4 yılda bir sırasıyla senatonun üçte ikisi veya üçte biri yenilenmektedir.

11 yüksek mahkeme yargıcı senato tarafından uygun bulunarak başkan tarafından atanmaktadır. 1988 anayasası ile sosyal adalet ruhu ön plana çıkarılmıştır. Yapısal reformlarla birlikte mülkiyet ve rekabet kavramları güç kaybederken devlet güç ve ağırlık kazanmıştır. Sendikalar,

“Topraksız İşçiler Hareketi”-“Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra, Roma Katolik Kilisesi ve Protestan Kilisesi ulusal hareketlerde söz sahibidir. İş çevreleri, özellikle CNI-Ulusal Sanayiciler Konfederasyonu ve FIESP- Sao Paulo Eyaleti Sanayicileri Konfederasyonu ulusal politikalarda söz hakkına sahiptir.

1.3 Nüfus ve İşgücü Yapısı

Dünyanın en kalabalık beşinci ülkesi olan Brezilya’nın 2015 yılı itibarıyla nüfusu yaklaşık 204,5 milyon kişiden oluşmaktadır. Demografik yoğunluk sahil boyunca uzanan dar bir kıyı şeridinde yoğunlaşmıştır. Kıyı kesimlerindeki nüfus yoğunluğunu iç kesimlere kaydırmak için Başkent Rio de Janeiro’dan Brasilia’ya taşınması, karayolları ağının genişletilmesi, ülkenin iç taraflarında yeni kalkınma merkezlerinin oluşturulması, Itaipu ve Tucuru gibi büyük ölçekte hidroelektrik projeleri gibi teşvik önlemleri alınmıştır.

Brezilya’da üç farklı ırk ve bunların karışımından söz edilebilir. Yerli halk yani Güney Amerika yerlileri, Avrupa’dan gelmiş beyazlar ve Afrika’dan gelmiş siyahlar Brezilya halkının günümüzdeki yapısını oluşturmaktadır. Brezilya’nın asıl nüfusu, göreceli olarak küçük kabilelere bölünmüş ve yarı sabit köylerde yaşayan avcılık ve balıkçılıkla geçinen yerlilerden oluşmuştur. Yoksulların, kolonilere ait madenlerde ve ekim alanlarında çalıştırılmasını sağlamanın uygun olmadığı görülünce, Portekizli göçmenler, Afrika’dan siyah köleler ithal etmeye başlamışlardır. 1850’lerde köle ticaretinin sona ermesi ile iş arayan Avrupalı ve Ortadoğulu göçmen akını artmıştır. Öte yandan 1910’da -bir milyonun üzerinde- kitle halinde Japonya’dan göç almıştır. Zaman geçtikçe, bu göçmen dalgaları çoğunlukla Sao Paulo, Parana, Santa Catarina ve Rio Grande do Sul gibi eyaletlere yerleşmiş ve bu bölgeler çok farklı yapıya bürünmüştür. Etnik yapı açısından; Beyaz %53,7, Melez %38,5, Siyah %6,2, diğer %1,6’dır. Dünyanın neresinden gelmiş olursa olsun ziyaretçilerin kendilerini yabancı hissetmemelerini sağlayan bu etnik farklılık; ulusal yapıda, iş ve politika hayatında ayrımcılık yapılmadan birlikte yaşama kültürü oluşmasını sağlamış olup, Brezilya’nın küresel rekabet alanında başarısının en önemli anahtar unsurudur.

Halkın büyük bir çoğunluğu kentlerde yaşamaktadır. Ortalama yaşam süresi 73 yaş olup, erkekler için 69,4 yaş, kadınlar için 76,6 yaş ortalama yaşam süresidir. Erkek nüfusun yaşam süresinin daha kısa olmasının nedeni, 60 yaş altındaki erkeklerde şiddet suçlarından kaynaklanan ölümlerin fazla olmasıdır. 2015-2019 yıllık nüfus artış hızının % 0,8 olması beklenmektedir. 2020 yılında nüfusun 219 milyona ulaşacağı ve nüfus artış hızının % 0,7 olacağı tahmin edilmektedir.

2014 yılı itibarıyla, toplam nüfusun %85,5’ini şehirli kesim oluşturmaktadır. 2025’de hedef %91 şehirleşmedir. Şehir ve kasabalardaki hızlı nüfus artışı ve kırsal kesimden, şehirlere doğru yönelen göç; “favela”adı verilen gecekonduardaki artış ve altyapı eksikliği ile birlikte çeşitli sorunlara yol açmıştır.

Gelir dağılımının oldukça bozuk olduğu Brezilya’nın güney doğusu nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu bölgedir. Toplam 20 milyon kişinin yaşadığı Sao Paulo şehrinde varoşlar hariç 11,4 milyon kişi yaşamaktadır. Hali hazırda nüfusu 1 milyonun üzerinde olan 14 şehir bulunmaktadır. Kuzey, kuzey-doğu nüfus yoğunluğu az yerleşim bölgelerine sahiptir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

2.1. Ekonomik Yapı

Brezilya'nın, Rusya, Hindistan ve Çin (BRIC Ülkeleri) ile beraber 2050'li yıllarda dünyanın ekonomik kaderini belirleyecek ülkelerden biri olacağı tahmin edilmektedir. Yeni petrol rezervleri bulunan ve gelecekte petrol devi olması beklenen Brezilya'nın krize rağmen BRIC ülkeleri arasında varlığını sürdürmesinde, tedarikçi ülke olması ve zengin doğal kaynaklarının rolü unutulmamalıdır.

GSYİH'nın Sektörlere Göre Dağılımı (Faktör maliyetlerine göre)

	2011 a	2012 a	2013 a	2014 a	2015 a	2016 b	2017 b	2018 b	2019 b	2020 b
Tarım	5,1	5,3	5,6	5,6	5,9	6,3	6,4	6,5	6,5	6,5
Sanayi	27,2	25,4	24,4	23,4	22,2	21,8	21,4	21,1	20,7	20,3
Hizmetler	67,7	69,4	70,0	71,0	71,9	71,9	72,2	72,4	72,8	73,2

a:Gerçekleşme b:E.I.U. tahminleri

Kaynak: EIU- Economist Intelligence Unit

Tablodan da anlaşılabacağı üzere Brezilya'da hizmetler sektörü ağırlık taşımakta olup, öne çıkan sektörler: telekomünikasyon, bankacılık, enerji, ticaret ve bilgi işlemidir.

Tarım sektörü açısından öne çıkan ürünler: kahve, soya, şeker kamışı, kakao, pirinç, et, tavuk, mısır, portakal, pamuk, buğday, tütündür.

Sanayide öne çıkan sektörler: çelik, sivil havacılık, kimyasallar, petrokimyasallar, ayakkabı, makine, motorlar, taşıt araçları, oto yedek parçaları, dayanıklı tüketim malları, çimento ve kerestedir.

Brezilya, Latin Amerika ve Karayipler bölgesindeki en büyük ve ürün çeşitliliği en fazla olan sanayi merkezidir. Brezilya, tarım ürünleri (kahve, soya, şeker kamışı, kakao, pirinç, mısır, portakal, pamuk, buğday, tütün), canlı hayvan ürünleri (et, tavuk eti), ağaç ürünleri (kağıt, kağıt hamuru), deri ve ayakkabı ile mineral ve metal ürünlerinde (demir-çelik ve alüminyum) dünya çapında karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir.

Brezilya'nın temel sanayi sektörleri/ürünleri; lüks turistik gemilerden yarış botlarına ve 300.000 tonluk tankerlere kadar gemi inşası, motorlu araçlar, araba, araç ve kamyon, her tip otobüs, ağır nakliye araçları, arazi araçları, metaller (çelik, alaşımlar ve alüminyum dahil), gıda, havacılık ve uzay (tarımsal ilaçlama uçaklarından, 90 kişilik jet uçaklarına, askeri eğitim ve kargo uçakları Tucano ve uyduları araştıran sesten hızlı AMX'e kadar), bilişim sistemleri (donanım ve yazılım, özellikle bankacılık sistemleri ve bilgisayarlar), oyuncaklar, ofis ve ev eşyaları, ahşap ve ahşap ürünler, mobilya, radar ve uzaktan kumandalı alıcı sistemleri, ilaçlar, eczacılık ürünleri ve her tür tıbbi donanım, inşaat sanayi için gerekli her türlü ürün, tarım araçları ve teknolojisi, iletişim (ses ve veri), kağıt, matbaa malzemeleri, makineler, demiryolu lokomotif ve vagonları ve her türlü önemli sanayi ihtiyaçları için sermaye malları, ağır iş makineleri, donanımı ve teknolojisidir.

2.2.Ekonomi Politikaları

Brezilya, 1990'lı yıllardaki liberalizasyon çabalarının sonucunda özellikle otomotiv sanayi ve altyapı modernizasyonunda özelleştirme ve doğrudan yabancı yatırımlar sayesinde önemli gelişmeler sağlamıştır. Ürün çeşitliliğini artıran Brezilya, göreceli olarak kapalı ekonomi niteliğini halen korumaktadır.

Son yıllarda ülkenin ekonomi politikaları üç hedefe kitlenmiş durumdadır:

1. enflasyonun kontrolü,
2. dış ticaret dengesi,
3. ekonomik kalkınmanın desteklenmesi.

2.3.Ekonomik Performans

2016 yılında ekonomik durgunluk nedeniyle ülke ekonomisi %- 3,2’de daralmış olup, 2017 yılı için %-0,2, 2018 yılı için %1,5 civarında büyüme beklenmektedir.

Brezilya küresel aktör olma yönünde önemli aşamalar kaydetmiştir. Yapılan bazı araştırmalara göre 2020 yılında Brezilya tüketici pazarının 3,5 trilyon ABD Dolar’la dünyanın 5. büyük pazarı haline geleceği tahmin edilmektedir.

Havaalanlarında yolcu sayısının geçtiğimiz beş yılda yaklaşık iki kat artması havaalanlarına yatırım ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Dış ticaret hacminin son yıllarda hızlı bir şekilde artması limanların iş yükünü artırmış ve liman yatırımları ihtiyacını doğurmuştur. Trafığe yeni giren araç sayısının ciddi artış göstermesi trafik yoğunluğunu artırmış ve özellikle otoyollara yatırım yapılmasını gerektirmiştir.

Lojistik Yatırım Programı açıklanmış ve bu kapsamda karayolları, demir yolları, limanlar, havaalanları ve enerji alanında özel firmalarca yatırım yapılmasına yönelik ihaleler serisi başlatılmıştır. Söz konusu programlar çerçevesinde özel sektörün yatırım yapması, devletin ise uygun koşullarda finansman sağlaması ve genel ekonomik istikrarı sürdürerek ekonomik büyümenin artırılması hedeflenmektedir.

3. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

3.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Brezilya’da istikrarlı sürdürebilir bir kalkınma için; yabancı sermayeyi teşvik politikalarına öncelik verilmesi, mevcut iktidarların sol söylemleri ve kamulaştırma çabalarına rağmen genel olarak ihracat dayalı kalkınma politikalarının izlenmesi, kamu yönetiminde şeffaflık ve rüşvetle mücadele politikaları hiç kuşkusuz birbiri ile bağlantılı olup, doğrudan yabancı yatırımlara giderek artan bir önem verildiği gözlemlenmektedir.

Brezilya’da yabancı yatırımlara uygun koşullar sağlanmasına rağmen, devlet tekelinde olan petrol arama ve çıkarma, iletişim-medya, maden cevherleri, atom enerjisi, madenler ve diğer minerallerin araştırma ve çıkarılması, kırsal bölgelerde mülkiyet edinme, hava taşımacılığı ve finans sektörünün bazı dallarında yabancı yatırımlara bazı kısıtlamalar getirilmiştir. Yapılan anayasa değişiklikleriyle, yerli ve yabancı sermayeye sağlanan teşvikler arasındaki farklılığın yok edilmesine çalışılmaktadır. Devlet tekelindeki telekomünikasyon, petrol ve doğal gaz dağıtımı özel sektöre açılmıştır.

Kamu ihalelerinde, yabancı mühendislik ve inşaat firmalarının teknik hizmet sağlamalarına eğer Brezilya firmaları teknik hizmeti yerine getirebilecek kapasitedeyse izin verilmemektedir. Yabancı hukuk, muhasebe, vergi, yönetim danışmanı firmalarla, inşaat ve mühendislik firmaları çeşitli sebeplerle engellenerek, Brezilyalı firmalarla yerel ortaklık yapmaya zorlanmakta, yabancı yöneticiler üzerine kısıtlama getirilmektedir. Yabancı ortaklıklarda ve ortak girişimlerdeki genel eğilim, yabancı hissedarların hisselerinin azınlıkta tutulmasıdır. Brezilya hükümeti, eğer yabancı yöneticiler yeni bir teknoloji sağlayamazlarsa, Brezilya’daki verimliliği artıramazlarsa ya da yeni yatırımı ülkeye kanalize edemezlerse, yabancı yöneticileri

kabul etmeme hakkına sahiptir. Ülkede, yabancılar tarafından kontrol edilen Brezilya şirketlerinin bazı teknolojik faaliyetlerine kısıtlama getirilmesi gibi uygulamalar söz konusu olabilmektedir.

Brezilya hükümeti, ülkenin ekonomik büyümesine katkıda bulunacağına inanılan ve hükümetin öncelikli alanlar listesinde yer alan sektörlerdeki yatırımlara teşvik sağlamaktadır. Bu alanlar; tarım, teknoloji, emek ağırlıklı sanayi kolları ile ihtiyacı ithalat yoluyla karşılanan malların üretimini kapsamaktadır. Turizm, ağaçlandırma, gemi yapımı, selüloz, kimya, petro-kimya, otomotiv, uçak sanayi ile tekstil ve gıda sektörleri de teşvik sağlanan alanlardır. Ülkeye gelen yabancı sermayenin Merkez Bankasında kaydedilmesi zorunludur. Bu, yatırımcının ve yapılan yatırım miktarının tespiti için gereklidir. Elde edilen karın yatırımcı ülkeye ödenmesi ve transferi yatırımın yapıldığı para birimi üzerinden gerçekleştirilir.

Mali kurumlar ve özelleştirilmiş şirketler ile iletişim, havacılık, madencilik ve hidroenerji, elektronik, deniz taşımacılığı sektörleri dışında kalan sektörlerde %100 yabancı sermayeli yatırıma izin verilmektedir.

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Örgütü (UNCTAD) tarafından yayınlanan 2009 Dünya Yatırım Raporu'na göre Brezilya; Hong Kong, Çin, Singapur, Meksika ve Rusya Federasyonu ile birlikte gelişmekte olan ülkeler arasında en fazla yabancı sermaye stokuna sahip ülkeler arasında yer almıştır.

Küreselleşmenin etkisiyle doğrudan yabancı sermaye girişinin yanı sıra yurtdışına yönelik yatırım miktarında da artış yaşanmakta olup, pek çok Brezilya firması stratejilerini dış pazarlara girişe uyarlamıştır. Real'deki aşırı değerlenme de bu sürece katkıda bulunmuştur. 2016 yılında Brezilya'ya yapılacak net doğrudan yabancı yatırımların 51,3 milyar Dolar olması beklenmektedir.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve GSYİH'ya Oranı (Milyar Dolar)

	2012a	2013a	2014a	2015 a	2016b	2017c	2018c	2019c	2020c	2021c
Doğrudan Yabancı Yatırımlar	86,6	69,2	96,9	75,1	78,0	72,0	70,0	72,8	75,7	78,7
Yurtdışındaki Doğrudan Yatırımlar	5,2	-14,9	-26,0	-13,5	-11,5	-12,0	-12,6	-13,3	-13,9	-14,6
Toplam Doğrudan Yabancı Sermaye Stoku	742,1	741,4	739,2	615,0	693,0	765,0	835,0	907,8	983,5	1.062,2
Doğrudan Yabancı Sermaye Stoku GSYİH'ya Oranı (%)	30,1	30,0	30,1	34,1	37,4	37,2	40,5	42,9	45,0	47,2

Kaynak: EIU- Economist Intelligence Unit

a: gerçekleşen b: EIU tahmini c: EIU öngörüsü.

3.2. Yatırım Açısından Önemli Bölgeler

Brezilya’da sanayi ağırlıklı olarak ülkenin güneydoğusunda toplanmıştır. Kuzey ve kuzeydoğu bölgeleri en geri kalmış yerlerdir. Federatif bir yapıya sahip olan ülkede eyaletler, dış ve iç yatırımcıyı kendi bölgelerine çekebilmek için çeşitli teşvikler sunmaktadır. <http://www.brasilglobalnet.gov.br/Publicacoes/l/guiaInvestidorEstadosFederacao.aspx>

Sao Paulo Eyaleti

Sao Paulo güçlü pazarı, ileri teknolojisi, kalifiye işgücü, altyapı ve lojistik imkanları ile en fazla yabancı yatırım çeken eyalettir.

Bölge Valiliği altında görev yapan Yatırım Masası yatırımcılara tedarikçi ve/veya ortak bulmak, danışmanlık gibi çeşitli konularda hizmet vermektedir. (www.investimentos.sp.gov.br).

Rio de Janeiro Eyaleti

Eyalet içerisinde Peugeot, Volkswagen, Shell ve Michelin gibi çok uluslu şirketlerin sanayi yatırımları da bulunmaktadır.

Turizm, tarım, tekstil, kimya bölgede potansiyel taşıyan sektörlerdir. Bölgenin yatırımcılara sunduğu avantajlar arasında zengin doğal kaynaklar, kalifiye işgücü, büyük pazar, gelişmiş altyapı ve lojistik imkanları yer almaktadır. (www.planejamento.rj.gov.br)

Goiás Eyaleti

Başkent Brasilia’ya da komşu Goiás Eyaleti gelişmiş altyapısı ve sunduğu yatırım teşvikleri ile son yıllarda ön plana çıkan bölgelerden biridir. Bölgede tarıma dayalı sanayi oldukça gelişmiştir. Bunun yanı sıra ilaç, kimya, otomotiv, tarım makineleri, tekstil ve deri sanayi oldukça gelişmiştir. Ülkenin en büyük üçüncü ilaç ve kimya sanayi merkezi bölgede bulunmaktadır. (<http://www.its.goias.gov.br/goias/goias.html>)

Bahia Eyaleti

Kapladığı alan açısından Brezilya’nın beşinci büyük eyaleti olan Bahia, ülkenin Kuzeydoğu bölgesinin güney ucunda yer almaktadır. Sunduğu çeşitli yatırım teşvikleri sayesinde yatırımcılar açısından son yıllarda cazip hale gelen bölgelerden biridir. Petrol ve doğalgaz gibi doğal kaynaklar yönünden zengin olan bölge, hammadde ve ara mamul tedariği yönünden de - özellikle kimya, petrokimya, metalurji ve tarım sektörleri için- caziptir. (www.bahiainvest.com.br)

3.3. Ülkedeki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler)

Amazon Bölgesi’nin merkezi olan Manaus’ta bulunan Manaus Serbest Bölgesi Brezilya’nın en eski ve en gelişmiş serbest bölgesidir. Brezilya’daki diğer serbest bölgelere göre daha fazla avantaj sağlamaktadır. ANDEAN, MERCOSUR, CARICOM ve NAFTA ekonomik bloklarının merkezinde olması nedeniyle dünya pazarlarıyla ilişkide stratejik bir öneme sahiptir. (www.suframa.gov.br)

Brezilya'daki diğer 7 serbest bölge: Macapa/Santana - Amapá; Brasília and Cruzeiro do Sul - Acre; Boa Vista and Bonfim- Roraima; and Guajará-Mirim - Rondônia dır. Bu bölgede bulunan ve üretimlerinin büyük bir kısmını ihraç eden firmalar ithalat vergilerinden muaftırlar. Yalnızca MANAUS Serbest Bölgesi üretim üssü haline gelmiş, diğerleri ise yalnızca ticari amaçlarla kullanılmaktadır.

3.4. Serbest Bölgelerdeki Federal Teşvikler

Brezilya içinden alınan hammaddeleri ICMS vergisinden muaftır. Brezilyadan alınan nihai ürünlerin ICMS vergisi mahsupta kullanılmaktadır. Belediye vergilerinden de 10 yıllığına muaf tutulmaktadır.

- Serbest bölge içerisinde kullanılacak ürünlerin ve hammaddelerinin ithalatında gümrük vergisi alınmamaktadır.
- Brezilya içinde satılacak ürünlerin üretiminde kullanılacak hammadde, aramamul ve ambalaj malzemelerinin ithalatında gümrük vergilerinden %88 indirim sağlanmaktadır.
- IT ve otomotiv sektörü üretiminde yerli katkı oranına bağlı olarak hammaddelerin ithalatında gümrük vergilerinde özel indirim uygulanmaktadır.
- Bölge içerisinde kullanılacak ürünler IPI vergisinden muaf tutulmaktadır.
- İhracat vergilerinden muaf tutulmaktadır. İhracat amaçlı üretim için ithal edilen ürünlerin ithalatı her türlü vergiden muaftır.
- Bölge içerisinde kullanılacak ürünler ve yatırım mallarının ithalatında PIS ve Cofins vergileri alınmamaktadır.
- Makine ve ekipman ithalatında gümrük vergileri alınmamaktadır.

3.5. Yabancı Yatırımcı Mevzuatı

Yatırım Teşvikleri

Brezilya'da yerli ve yabancı yatırımcılar genel itibariyle aynı kurallara tabi tutulmaktadır. Ancak, yabancı yatırımcıların sağlık, medya, havacılık, arsa, nükleer enerji, hava ve deniz taşımacılığı gibi bazı alanlarda yatırım imkanları kısıtlandırılmıştır.

Bölgesel bazda oluşturulan bazı projelere federal hükümet tarafından kaynak ayrılabilir. Geri kalmış bölgelerin kalkınmasını hızlandırmak amacıyla bu bölgelerde vergi avantajları sağlanabilmektedir. Bölgesel kalkındırma teşvikleri, o bölgelerde oluşturulan serbest bölgeler yoluyla da sağlanabilmektedir. Diğer taraftan, sektörel bazda teşvik uygulamaları da bulunmaktadır.

Tarım sektöründe çiftçilere düşük faizli kredi sağlanmakta ve bazı tarımsal ürünlerde garantili fiyat uygulaması bulunmaktadır. Sanayi üretimi ise uzun vadeli ve düşük kredili krediler ile desteklenmekte ve yüksek gümrük vergisi oranları ile korunmaktadır.

Diğer taraftan, belediyeler kendi etki alanlarında yatırımları artırmak amacıyla organize sanayi bölgeleri oluşturmakta ve uygun koşullarda arazi tahsis, belediyeye ödenen vergilerden indirim veya muafiyet gibi teşvikler sağlayabilmektedir.

Brezilya Ulusal Kalkınma Bankası (BNDES), Brezilya'nın kalkınmasına yardımcı olmak amacıyla, federal hükümet, eyalet yönetimleri ve özel firmalar tarafından yürütülen projelere finansman desteği sağlamaktadır. Bu projelerde yerli üretim ve yerli tedarik şartı

konabilmektedir. Bu kapsamda, federal hükümet tarafından yürütülmekte olan Kalkınmayı Hızlandırma Projesine de (PAC) destek sağlamaktadır.

APEXBrasil, Brezilya'ya yabancı yatırımların çekilmesinden sorumlu olup, yabancı yatırımcılara sektörel bazda yatırım imkanları hakkında bilgi sağlamakta, uygun yatırım yeri ve koşullarının temininde yardımcı olmakta, yasal prosedürlerin kolaylaştırılması, işgücü temini gibi ihtiyaçların giderilmesinde hizmet vermektedir.

Eyaletler kendi alanı içerisinde yatırımların artırılması için özel projeler yürütebilmekte, sektör veya yerleşim yeri bazında farklı teşvikler sunabilmektedir. Ayrıca, her bir eyaletin yatırım ajansı bulunmaktadır. Özellikle yabancı yatırımların kolaylaştırılması için hizmet vermektedirler.

2004 yılından sonra kamu - özel sektör işbirliği modeli kamu projelerinde kullanılmaya başlanmıştır. Brezilya hükümeti bu modeli ekonomik büyümede önemli bir anahtar olarak görmektedir. Yatırım fonlarının az olması ve altyapı ihtiyacının yüksek olması, kamu - özel sektör işbirliği modelinin (PPP) kullanımını artırmaktadır. Özellikle Minas Gerais ve Sao Paulo Eyaletlerinde çok sık rastlanılan bir sistem haline gelmiş bulunmaktadır.

Para transferi - Brezilya Merkez Bankası (BACEN)

Brezilya'ya giren ve Brezilya'dan çıkan her türlü paranın Merkez Bankası üzerinden yapılması gerekmektedir. Brezilya'ya yapılacak yatırımlar da Merkez Bankası tarafından kayıt altına alınmaktadır. 2004 yılından bu yana bu kayıt işlemi internet üzerinden yapılabilmektedir.

Ülkede yapılan faaliyetler sonucu elde edilen karların Brezilya dışına transfer edilmesi durumunda yine Merkez Bankası tarafından kayıt altına alınmaktadır.

Firma faaliyetlerine son verip Brezilya dışına çıkması halinde, getirmiş olduğu sermayenin üzerindeki miktar için %15 oranında stopaj ödemek durumundadır.

Vergiler - Maliye Bakanlığı

Brezilya'ya yatırım yapacak olan gerçek veya tüzel kişilerin Maliye Bakanlığınca kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

Maliye Bakanlığınca, gerek yabancı gerekse Brezilyalı gerçek kişiler için bireysel kayıt numarası (CPF), tüzel kişiler içinse ulusal firma kayıt numarası (CNPJ) verilmekte ve vergi mükellefi olarak kayıt edilmektedir.

Gerçek kişilerin vergilendirilmesi:

Brezilya'da ikamet eden her bir kişinin vergi ödemek üzere bildiriminde bulunması gerekmektedir. Yıllık 12.969 Real'den fazla kazancı olan kişiler vergi ödemekle yükümlüdürler. Ayrıca, kişilerin sahip oldukları gayrimenkul, şirket hissesi, temettü gelirleri gibi durumlarına göre vergi ödeme şartları değişmektedir.

Şirketlerin vergilendirilmesi

Şirket gelirlerinin vergilendirilmesi muhasebe dönemine göre hesaplanır. Şirketler gelirleri üzerinden %15 oranında vergi ödemektedirler.

Brezilya'da mal ticaretinde iki önemli vergi uygulanmaktadır. Bunlar Sanayi Ürünleri Vergisi (IPI) ile Mal ve Hizmet Dağıtım Vergisi (ICMS)'dir.

Sanayi Ürünleri Vergisi- Tax on Industrialized Products- (IPI): IPI yerli ve ithal sanayi ürünlerine konulan bir vergidir. Yurtiçinde satış vergisi olarak malın fabrika çıkış fiyatı üzerinden malın sınıflandırılmasına göre değişen oranlarda uygulanır.

IPI genelde %15'e kadar çıkabilmekte, kozmetik, alkollü içecek ve sigaralarda ise %365'lere varan oranlara kadar uygulanabilmektedir. İhraç ürünlerine IPI uygulanmamaktadır.

Mal ve Hizmet Dağıtım Vergisi- Tax on the Distribution of Goods and Services- (ICMS): ICMS dolaysız bir eyalet vergisi olup, malların dolaşımını içerir işlemler (imalat, pazarlama ve ithalatı kapsayacak şekilde) ile eyaletler ve belediyeler arasındaki nakliyeden ve iletişim hizmetlerinden alınır.

ICMS, malın üreticisinden nihai kullanıcısına ulaşıncaya kadarki bütün aşamaları kapsar. Her eyalet kendi ICMS'ni belirlemekte serbesttir. Genellikle eyalet içi işlemlerde %17 ile %19 oranında eyaletler arası işlemlerde %7 ile %12 arasında uygulanır.

Dikkate alınması gereken diğer vergiler ise gerek ithalatta gerekse mal ve hizmetlerin dolaşıma girmesiyle yurtiçi satışından kaynaklanan ve brüt gelir üzerinden alınan Sosyal Entegrasyon Vergisi (PIS) ve Sosyal Güvenlik Finansmanına Katkı Vergisi (COFINS)'dir. İthalatta PIS ve COFINS oranları vergileri de içerecek şekilde malın gümrük değeri üzerinden hesaplanır ve oranlar genelde PIS için %1,65; COFINS için %7,6 -8,6'dır.

Malların dolaşıma girmesiyle birlikte, firmaların aylık brüt gelirleri üzerinden yasada belirtiler şartlar dahilinde, verginin kümülatif yada kümülatif olmayan şekilde uygulanmasına göre PIS için % 0,65 ve %1,65; COFINS için %3 ve %7,6-8,6 oranlarında vergi alınır. Vergiler için detaylı bilgiye Maliye Bakanlığı web sayfasından ulaşma imkânı bulunmaktadır.

4. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

Brezilya, Dünya Ticaret Örgütü (WT0)'ne üyedir. Ayrıca DTÖ mekanizmalarını en etkin ve aktif kullanan ülkelerden biridir. SPS-Sağlık ve Bitki Sağlık Önlemlerini oldukça etkin kullanmaktadır. Gümrük tarife yapısı Armonize Sistem (HS-Harmonized Commodity Coding-Description System)'dir. Ayrıca, gümrük değerlendirme ve anti damping, bio-güvenlik ile ilgili anlaşmaları da imzalamıştır.

4.1 Dış Ticaret Politikası

Dış ticarete ilişkin kurumsal yapıya baktığımızda; ithalata ilişkin kontrolün Kalkınma, Sanayi ve Dış Ticaret Bakanlığı'na bağlı olan SECEX-Dış Ticaret Kurumu tarafından yapıldığı görülmektedir. Dış İlişkiler Bakanlığı'nın ise Brezilya'nın dış ticaretinde anahtar rol oynadığı görülmektedir. Brezilya'nın ihraç mallarının yurt dışında promosyonu ve ithalatın yapılacağı öncelikli ülkelerin belirlenmesinde karar verici olan Bakanlık, stratejik ve jeo-ekonomik açıdan önemli ülkeleri, özellikle Güney Amerika Ülkeleri için "PSCI-Rekabete Dayalı İthal İkame Programı"nı Ticareti Geliştirme Departmanı aracılığıyla uygulamaktadır.

Bazı istisnalar dışında bütün ithalatlarda, ithalat lisans veya izni alınması zorunludur. İthalat lisansları Dış Ticaret Kurumu SECEX tarafından verilmektedir. İthalatçılar SECEX adlı kuruluşa kaydolmak ve her mal için ithalat lisansı almak zorundadırlar. Dış ticareti kayıt altına alma, izleme ve kontrol amacıyla 660/92 sayılı kararla kurulan SISCOMEX-Bütünleşik Dış Ticaret Sistemi, "tek belge" akışı ile uygulanmaktadır. SISCOMEX ile prosedürlerin

basitleştirilmesi ve hızlandırılması, güvenilirliğin sağlanması, maliyetin azaltılması, otomasyona geçiş, istatistiki kayıtların güncel takibi amaçlanmaktadır. SISCOMEX'in idaresi Dış Ticaret Kurumu-SECEX ile birlikte Federal Gelir ve Gümrük İdaresi-SFR ve Brezilya Merkez Bankası-Banco Central/BACEN tarafından yürütülmektedir.

Tüm ithalatlar yapılan ithalatın değerine ve tipine göre ya tamamen ödenmiş ve yerel bankalarca finanse edilmiş akreditifle veya enaz 180 gün vadeli kredi ile yapılır. Bu süreç Brezilya Merkez Bankası'nca SISCOMEX/SISBACEN aracılığıyla izlenir. İthalatçının prosedürlere uyma sorumluluğu nedeniyle, Brezilya'ya ihracat yapan firmaların gerekli bütün bilgileri, özellikle teknik detayları eksiksiz vermeleri büyük önem arz etmektedir.

İhracat için de genel olarak lisans istenmektedir. İhracatta vergi uygulaması yoktur. İhracatı teşvik etmek için, katma değer vergisi muafiyeti ve ihracatın finansmanı için vergi muafiyeti uygulanmaktadır. İhracatta kullanılacak hammadde ve yarı mamullerin gümrüksüz getirilmesine imkan tanınmaktadır.

Brezilya'da deniz yolu taşımacılığında FOB, CIF ve CFR teslim şekli, hava ve karayolu taşımacılığında FCA, CPT ve CIP tercih edilmektedir. Mercosur ülkeleri ve Bolivya ile ticarete DAF-Sınırdaki teslim kullanılmaktadır.

4.2 İthalat Rejimi

Fiyatı 3.500 \$ veya üzerinde olan lüks tekneler, bazı tarımsal kimyevi maddeler, sağlık, güvenlik ve ahlak açısından yasaklanan bazı ilaçlar, uyuşturucu maddeler, kullanılmış tüketim mamulleri, doğada çözünmeyen deterjanlar ve bazı tarım ilaçlarının ithalatı yasaktır.

İthalat için yapılması gerekli işlemler idari işlemler, finansal işlemler ve mali işlemler olarak gruplandırılabilir. Brezilya'ya gönderilecek olan ürünün NCM- Mercosur Ortak Nomenklatürü/Sınıflandırmasına uygun şekilde tanımlanması ve beyan edilmesi gerekmektedir. NCM'ye göre sınıflandırılan malların %75'i lisans gerektirmemektedir. Lisans gerekmeyen mallarda:

- İthalatçı tarafından; ihracatçı, menşe ülke ve liman, boşaltma limanı, malın tanımı, döviz cinsinden FOB değeri belirtilecek şekilde ve istenecek diğer dökümanlarla ithalat lisansı başvuru formu doldurulur,
- Başvuru için harç ödemesi yapılır: 40-50 Real (R\$) yaklaşık 20-25 \$.
- İthal edilecek malın fiyatının incelenmesi için ihracatçıya ait katalog, fiyat listesi veya proforma fatura formuna eklenir,
- İthalat lisansı alınır.

Mercosur Ortak Nomenklatürü, temelde Harmonize Sisteme dayanmakta olup 8 haneli kod sisteminin 6 hanesi HS kod sistemi ile aynıdır. Ancak iki kod sistemi birebir örtüşmemektedir. Bu nedenle Brezilyalı ithalatçı ile bu konunun mutlaka konuşulması ve hangi sınıflandırmaya göre malların tanımlanacağı hususunda ortak karar alınması gerekmektedir. Aksi takdirde gümrükten para cezası yaptırımının gelebileceği bilinmelidir. Ortak Gümrük Tarifeleri nedeniyle Mercosur ülkelerinden yapılan ithalat, Türkiye'den yapılacak ithalata göre daha avantajlı olmaktadır. Mercosur ülkeleri arasındaki ticarete, yalnızca gümrük vergilerindeki indirim değil, aynı zamanda malın değerinin %1'i civarında daha az vergi ödenmesi gibi bir kolaylık söz konusudur.

Mercosur Ortak Tarifeleri –CET hakkında

(<http://www.desenvolvimento.gov.br/sitio/SECEX/negInternacionais/tec/apresentacao.php>)

adresinde çeşitli bilgiler Portekizce olarak bulunmaktadır. Tarife dışı olan ürünler özellikle

Brezilya'nın ulusal üretiminin olmadığı mallar; sermaye malları, bilgi ve iletişim teknolojilerine ilişkin mallar vergiden muaftır.

MERCOSUR ülkelerinin uyguladığı Ortak Gümrük Tarifesi- Common External Tarif- (CET) kapsamında ithalat, ithal malın cinsine bağlı olarak ortalama %14-20 oranında CET'e tabidir. CET'de yer alan oranlar ad valorem'dir ve gümrük vergisi CET % * Gümrük Değeri üzerinden hesaplanır.

CET'de uygulanan oranlar bazı bölümler itibarıyla aşağıdaki gibidir:

- Gıda Sanayii Müstahzarları; Meşrubat, Alkollü İçkiler Ve Sirke; Tütün Veya Tütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler (Fasıl 16-24): %10-%20 arasında, ortalama: %14,77
- Kimya Sanayii ve Buna Bağlı Sanayii Ürünleri (Fasıl: 28-38): %2-%18 arasında, ortalama: %6,80
- Plastikler ve Mamulleri; Kauçuk Ve Mamulleri (Fasıl: 39-40): %2-%18 arasında, ortalama: %11,35
- Ağaç ve Ahşap Eşya (Fasıl: 44-46): %2-14 arasında, ortalama: %8,29
- Dokumaya Elverişli Maddeler ve Bunlardan Mamul Eşya (Fasıl: 50-63): %2-%35 arasında ortalama: %25,52
- Taş, Alçı, Çimento, Amyant, Mika Veya Benzeri Maddelerden Eşya; Seramik Mamulleri; Cam Ve Cam Eşya (Fasıl: 68-70): %2-20 arasında, ortalama: %10,64
- Adi Metaller Ve Adi Metallerden Eşya (Fasıl: 72-83): %2-18 arasında, ortalama: %11,93
- Makineler, Mekanik Cihazlar (Fasıl: 84-85): %2-20 arasında, ortalama: %11,83
- Nakil Vasıtaları (Fasıl: 86-89): %2-35 arasında, ortalama: %17,70
- Optik Alet ve Cihazlar (Fasıl: 90-92): %2-20 arasında, ortalama: 12,61

Öte yandan ürün kapsamında en yüksek CET oranlarının %35 ile motorlu taşıtlara, %20 ile kasetçalarla, oyuncaklara, motosiklet ve bisikletlere, elektrikli ısıtma ve ev aletlerine, buzdolaplarına, %18 ile araç yedek parçalarına, mutfak aletlerine, jeneratör ve distribütörlere, saatlere, müzik aletlerine uygulandığı görülmektedir.

Brezilya hükümeti bu tarife altında bilgisayar, telekomünikasyon gereçleri ve bazı yatırım mallarını CET'den muaf tutmaktadır.

Gümrükten geçişte, gümrük denetimi sonucu mallar yeşil, sarı, kırmızı ve gri olarak sınıflandırılmaktadır. "Yeşil" olan mallar, diğer mallar gibi dokümanların teslimi, dağıtımı, gümrük denetimi olmaksızın gümrükten çekilebilmektedir. Sarı olarak sınıflandırılan mallarda çeşitli açıklama dokümanları beklenmektedir. Malların fiziki kontrolü gerekiyorsa kırmızı olarak sınıflandırılır. Özel gümrük kontrolü gerektiren mallar ise gri sınıfında yer alır. Kargo tanımlama numarası-NIC, Konşimento ve ICMS-Mal ve Hizmetlerin Dağıtım Vergisi bildiriminin sonrasında mallar ithalatçı tarafından teslim alınır. Gümrükten mal çekme sırasında; 3000 \$ değer altındaki mallarda basitleştirilmiş işlemler uygulanır (DSI-Basitleştirilmiş İthalat Beyannamesi). İnsani yardım, diplomatik temsile ilişkin ithalatta, 500 \$ değer altındaki ithalatta DSI formu kullanılır. Uluslararası etkinlikler için yapılan ithalat geçici özel rejime tabiidir.

4.3 Tarifeler ve Diğer Vergiler

Tarifeler, Brezilya'da ithalatı düzenleyici mekanizma olarak göze çarpmaktadır. İthalat tarifeleri, %0 ile % 35 arasında değişmekte olup ortalama 11,8 civarındadır. Tekstil: %26-%35, Demir: %12, Makineler: %14, Elektrikli makineler: %16-20, Vasıtalar: %35 civarında gümrük vergisine tabiidir.

T.C. Sao Paulo Ticaret Ataşeliğimizin web sayfasında da açıklandığı üzere; Gümrük vergilerini Kalkınma Sanayi ve Dış Ticaret Bakanlığı web sayfasında bulmak mümkündür. (<http://www.desenvolvimento.gov.br/sitio/interna/interna.php?area=5&menu=1848>)

İthalatta gümrük vergisine ilave olarak alınan vergiler aşağıda yer almaktadır.

- Sanayi Ürünleri Vergisi- Tax on Industrialized Products- (IPI)
- Mal ve Hizmet Dağıtım Vergisi- Tax on the Distribution of Goods and Services- (ICMS)
- Sosyal Entegrasyon Vergisi (PIS)
- Sosyal Güvenlik Finansmanına Katkı Vergisi (COFINS)

Bu vergiler yerli firmalara da uygulanmakta ve haksız rekabetin önlenmesi amacıyla ithalattan da alınan vergilerdir.

Bu vergilere Ticari Limaların Yenilenmesi Amacıyla Deniz Nakliye Masrafları Üzerinden Alınan Ek Vergi- Additional Tax on Freight Charges for the Renovation of the Merchant Marine (AFRMM)' de eklenmektedir.

Brezilya'nın vergi sistemi, vergilendirilebilir her türlü gelire uygulanan vergilerden meydana gelmektedir. Ülkede satış ve hizmet vergisinin yanı sıra katma değer vergisi ve kentlerdeki gayrimenkullere yönelik mülkiyet vergisi gibi çeşitli vergiler uygulanmaktadır. Ödenmesi gereken vergi çeşidi eyaletlere göre değişmekte olup vergi sayısı 12-23 arasında değişmektedir. Ödeme kolaylığı açısından Bahia eyaleti birinci sırada yer almakta olup, Rio de Janeiro, Sao Paulo, Minas Gerais bu açıdan zorlukların yaşanabildiği eyaletlerdir. Rio de Janeiro vergiler açısından birinci sıradadır.

Kambiyo Rejimi

Döviz kontrolü ve yabancı yatırımlarla ilgili politikalar Maliye Bakanının başkanlığındaki bir konsey tarafından belirlenmektedir. Yabancı sermayeye genelde yerli sermaye ile aynı haklar tanınmakta olup, bazı sektörler için de kısıtlamalar söz konusudur. Her tür yabancı sermaye ülke dışına yapılacak ödemeler için Merkez Bankası'na kaydedilmek zorundadır. Sermaye artırımlarının da bir ay içinde Merkez Bankası'na bildirilmesi zorunludur. Döviz kredisinin ülkeye getirilebilmesi için Merkez Bankası'ndan ön izin alınması zorunludur.

Dövizli işlemlere genel olarak sıkı kontrol uygulanmaktadır. Dövizli işlemler sadece dövizle işlem yapmaya yetkili kuruluşlarca yapılabilir. Merkez Bankası bu işlemleri oldukça sıkı bir şekilde kontrol etmektedir. Yerli veya yabancı yatırımcıların döviz hesabı açtırmalarına izin verilmez. Buna karşılık, yerleşik olmayan kişiler veya kurumlar dövizle işlem yapma yetkisine sahip bankalarda yerel para birimiyle hesap açabilirler. Merkez Bankası'nda kayıtlı olan sermaye miktarı kadar sermaye vergi ödemediği ülke dışına çıkarılabilir. Bu miktarın üzerinde paranın ülke dışına çıkarılabilmesi için %25 oranında tevkifat vergisi uygulanması ve Merkez Bankası'ndan ön izin alınması gereklidir. Yabancı sermayenin kayıtlı olması ve dağıtılmamış karın bulunması durumunda karın ülke dışına çıkarılmasında hiçbir kısıtlama ve limit yoktur. Ülke dışına çıkarılan paraya %15 veya daha düşük olan anlaşma oranlarında vergi uygulanmaktadır. Teknoloji transferi, patent ve marka ile ilgili ödemelerde Merkez Bankası'ndan ön izin alınması mecburidir. İthalat lisansı bulunması şartıyla ithalat bedellerinin ödenmesinde hiçbir sorun bulunmamaktadır.

5. DIŞ TİCARET

5.1 Genel Durum

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon ABD Dolar)

	2012 ^a	2013 ^a	2014 ^a	2015 ^a	2016 ^b	2017 ^c	2018 ^c
İhracat	242.283	241.577	224.098	190.092	191.301	202.219	203.803
İthalat	224.864	241.189	230.727	172.422	152.059	162.506	173.640
Denge	17.420	389	-6.629	17.670	39.242	39.713	30.163

a: gerçekleşen b: EIU tahmini c: EIU öngörüsü.

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Country Report

Brezilya, geleneksel pazarı olan Amerika kıtası ve Avrupa Birliği'nin yanında son dönemde Afrika, Orta Doğu ve Körfez, Doğu Avrupa ve Asya pazarlarına ihracatını önemli ölçüde artırmıştır. Güney-Güney ticareti olarak tanımlanan ve dünya ticaretinde giderek daha ağırlık kazanan eğilimde Brezilya'nın payı büyüktür.

Brezilya ihracatta sergilediği başarısını ihraç mallarını çeşitlendirerek ve geleneksel pazarlarının dışında kalan pazarlara açılarak elde etmiştir. Tarım ürünlerinin yanı sıra uçak, otomotiv, demir, kimyasallar, makine, ayakkabı, kağıt, elektrik ve elektronik gibi endüstri ürünleri de önemli ihraç kalemleri arasına girmiştir.

5.2. Ülkenin Dış Ticareti

İhracat

Brezilya'nın ihracatında başlıca ürünler; soya, demir cevherleri, ham petrol, şeker, tavuk eti, soya küspesi, kahve, odun hamuru, mısır, uçaklar, dondurulmuş sığır eti, binek otomobil, alüminyum oksit, demir-çelik ürünleri, altın, kara taşıtlarının aksam ve parçaları, tütün ile meyve ve sebze sularıdır.

Brezilya'nın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (Bin ABD Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2014	2015	2016
	Toplam	225.098.405	191.126.886	185.235.401
'1201	Soya fasulyesi	23.277.378	20.983.575	19.331.323
'2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	25.819.090	14.076.104	13.289.342
'1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	9.459.207	7.641.481	10.435.844
'2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	16.356.786	11.781.324	10.073.805
'0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	7.050.145	6.378.888	6.128.024
'4703	Sodalı veya sülfatlı kimyasal odun hamuru	4.914.365	5.343.254	5.213.361
'2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	7.000.584	5.821.074	5.192.781
'0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	6.052.719	5.565.582	4.855.884
'8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	3.195.123	3.366.466	4.671.383

'8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	3.440.336	4.088.192	4.430.586
'1005	Mısır	3.931.914	5.008.963	3.739.923
'8905	Fener, yangın söndürme, tarak gemileri, yüzer vinçler vb; yüzer havuzlar; yüzer-dalabilen sondaj ve üretim platformları	1.982.806	1.943.338	3.647.471
'0202	Sığır eti (dondurulmuş)	4.960.235	3.973.388	3.587.608
'7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	2.322.608	2.324.352	2.893.032
'8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	1.805.962	1.976.195	2.500.855
'2818	Suni korundum, alüminyum oksit ve alüminyum hidroksit	2.498.849	2.678.155	2.418.040
'2009	Meyve ve sebze suları (fermente edilmemiş, alkol katılmamış)	2.168.269	2.050.442	2.105.151
'7202	Ferro alyajlar	2.746.114	2.260.982	2.102.686
'8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.493.697	1.624.861	2.073.541
'2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	2.414.084	2.109.284	2.054.089
'2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	1.805.254	1.984.114	1.928.278
'7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	2.243.632	2.342.347	1.918.755
'8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	2.579.493	2.297.204	1.861.428
'8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	1.890.533	1.302.716	1.353.151
'0203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	1.446.376	1.168.415	1.349.499
'8307	Adi metallerden eğilip bükülebilen borular (boru bağlantı parçalarıyla birlikte olsun olmasın)	868.212	1.198.276	1.255.436
'4107	Sığır (buffalo dahil) ve atların dabalılanmış ve ileri derecede hazırlanmış post ve deri ve köselesi	1.620.416	1.305.974	1.220.159
'3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	1.226.061	1.242.635	1.217.593
'5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	1.356.506	1.290.394	1.215.457
'8409	Sadece veya esas itibarıyla 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	1.569.104	1.351.080	1.170.832
'1602	Hazırlanmış veya konserve edilmiş et, sakatat veya kan	1.314.866	1.204.456	1.170.442
'2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3.923.444	1.689.814	1.151.573
'4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.209.291	1.027.598	1.083.781
'8701	Traktörler	1.023.424	961.323	953.759
'1507	Soya yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	1.129.659	1.154.053	898.304
'2207	Etil alkol (alkol derecesi $\geq$ %80, tağıir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş diğer alkollü içkiler	898.031	880.627	896.496
'3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1.206.844	976.951	882.027
'6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	950.872	936.750	862.899

8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	704.048	754.600	810.510
------	---	---------	---------	---------

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

Brezilya'nın ihracatı iki ana kategoriye ayrılmaktadır: (1) Ham ve yarı işlenmiş ürünler; demir, alüminyum, manganez ve diğer madenler; soya, şeker, kahve, kakao, pamuk, mısır, yaprak tütün, meyveler ve diğer tarım ürünleri, her tür et; (2) İmal edilmiş mallar, uçaklar, motorlu araçlar, gemiler, lokomotifler ve vagonlar, bu araçlara ait yedek parçalar, demir ve çelik alaşımları ve ürünleri, kağıt, mekanik sistemler, buhar veya elektrik ve elektronik motorları, makine ve donanımları, fiber optik dahil iletişim sistemleri, eczacılık ürünleri, kozmetik ve ilaçlar, hastane tıp ve diş tedavisi donanımları, tekstil, ayakkabı, müzik aletleri, oyuncaklar, mobilya ve ev eşyaları, bilgisayarlar ve yazılım dahil büro makineleri, plastik ürünler, işlenmiş sığır eti, tavuk ve diğer etler, portakal suyu, meyveler, sebzeler, kahve, balık ve diğer gıdalar. Yarı mamül malların ihracatı artmakta ve daha fazla ikincil petrokimya ürünleri kullanıma hazır tutulmaktadır. Öte yandan sermaye malları, petrol arama ve üretim platformlarından dev hidroelektrik türbinlere kadar birçok ürün; Brezilya mühendislik, danışmanlık ve inşaat firmaları yurt dışında pazarlar bulmaktadır.

Brezilya'nın ihracatında en önemli ticaret ortakları Çin, ABD, Arjantin, Hollanda, Almanya ve Japonya'dır. İhracatındaki ilk 5 ülkenin toplam ihracatı içindeki payı %46'dır. Türkiye ise Brezilya'nın ihracatında 33. sırada yer almakta olup, toplam içerisinde %0,8'lik bir paya sahiptir.

Brezilya'nın İhracatında Başlıca Ülkeler (Bin ABD Dolar)

Sıra	Ülke adı	2014	2015	2016
	Toplam	225.098.405	191.126.886	185.235.401
1	Çin	40.616.108	35.607.524	35.133.590
2	ABD	27.144.925	24.215.974	23.274.525
3	Arjantin	14.281.998	12.800.015	13.417.670
4	Hollanda	13.035.584	10.044.466	10.322.800
5	Almanya	6.630.257	5.171.571	4.860.822
6	Japonya	6.718.601	4.844.959	4.604.339
7	Şili	4.984.191	3.978.438	4.080.628
8	Meksika	3.669.957	3.588.346	3.813.344
9	İtalya	4.020.783	3.270.233	3.321.684
10	Belçika	3.286.949	2.989.689	3.233.030
11	Hindistan	4.788.735	3.617.449	3.161.434
12	G. Kore	3.831.244	3.122.203	2.881.008
13	İngiltere	3.827.193	2.916.046	2.868.745
14	Singapur	3.348.167	2.045.353	2.827.621
15	Uruguay	2.945.364	2.726.867	2.743.828
16	İspanya	3.280.755	2.971.693	2.629.681
17	S. Arabistan	2.542.086	2.750.367	2.487.253
18	Kanada	2.315.561	2.362.545	2.366.117
19	Fransa	2.947.648	2.270.227	2.335.171
20	Rusya Fed.	3.829.122	2.464.430	2.299.894

21	Hong Kong	3.322.865	2.108.002	2.261.935
22	BAE	2.846.577	2.503.670	2.235.094
23	Kolombiya	2.384.256	2.115.235	2.234.772
24	İran	1.439.185	1.666.185	2.232.512
25	Paraguay	3.193.586	2.473.348	2.220.839
26	Endonezya	2.246.297	2.180.800	2.204.412
27	Peru	1.817.700	1.815.632	1.948.552
28	Malezya	1.548.121	1.829.670	1.842.180
29	Mısır	2.314.969	2.056.588	1.772.036
30	Gemi mağaza ve depoları	4.037.680	2.426.896	1.731.799
31	Tayland	1.865.348	1.749.312	1.714.714
32	İsviçre	2.316.678	1.944.982	1.656.951
33	Türkiye	1.308.387	1.335.562	1.446.146
34	Tayvan	1.687.175	1.574.775	1.445.015
35	Bolivya	1.612.359	1.482.008	1.428.162
36	Vietnam	1.592.852	2.124.310	1.398.746
37	G. Afrika	1.225.684	1.353.771	1.397.054
38	Venezuela	4.632.139	2.986.604	1.275.738
39	Bangladeş	869.107	1.147.411	1.091.414
40	Cezayir	1.152.389	993.046	1.063.292

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

İthalat

Brezilya'nın ithalatında ağırlığı olan ürünler, petrol yağları, ham petrol ve doğal gaz, kara taşıtları aksam ve parçaları, binek otomobiller, mobil telefonlar, ilaçlar, haşarat öldürücü, dezenfekte ediciler, elektronik devreler, serum ve aşılar, turbojetler, turbopropeller ve diğer gaz türbinleri, gübreler, kamyon, kamyonet, kimyasallar ve taşkömürü olarak sıralanmaktadır.

Brezilya'nın İthalatında Başlıca Ürünler (Bin ABD Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2014	2015	2016
	Toplam	229.060.056	171.446.212	137.552.003
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	17.630.041	8.628.594	7.299.340
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	7.143.500	5.361.315	4.851.788
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	5.677.012	4.282.786	3.620.700
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	3.682.530	3.252.555	3.282.420
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	15.533.063	7.380.844	2.898.856
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	7.675.602	5.019.478	2.849.355
8542	Elektronik entegre devreler	4.444.834	2.961.978	2.810.727
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	2.423.252	2.716.285	2.734.426

'2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	8.474.560	5.919.273	2.688.761
'3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	3.242.857	2.734.378	2.625.590
'3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	3.464.131	3.080.865	2.375.472
'2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	2.045.444	2.051.884	2.063.550
'3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	2.754.245	2.031.580	2.057.489
'3104	Potashlı mineral veya kimyasal gübreler	2.934.214	2.555.350	2.029.065
'2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	2.308.890	2.045.687	1.758.995
'3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	2.263.642	1.583.633	1.592.871
'8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	3.026.095	2.115.754	1.530.577
'8529	Sadece veya esas itibariyle 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar	3.184.015	2.178.564	1.341.551
'1001	Buğday ve mahlut	1.812.451	1.216.466	1.335.389
'8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	1.341.498	1.222.912	1.274.035
'8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri;vidalar;dişli kutuları volan vb	1.695.050	1.339.294	1.191.540
'9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	1.526.265	1.339.690	1.120.418
'8479	kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makineler ve mekanik cihazlar	1.453.382	1.162.681	1.012.302
'3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	1.550.066	1.219.640	983.539
'8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	1.645.063	1.128.269	975.435
'8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	1.418.828	1.094.067	933.334
'8473	84.69 ila 84.72 pozisyonlarındaki makina ve cihazlarda kullanılmaya elverişli aksam-parça-aksesuarlar (kutu, kılıf vb)	2.157.694	1.623.314	881.741
'8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	1.419.877	1.044.229	870.421
'9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	1.060.225	866.039	859.369
'8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	1.111.886	818.030	840.166
'8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	1.316.376	1.042.311	833.804
'7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	1.345.824	1.078.476	813.873

'8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	1.314.488	960.261	785.189
'8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	1.333.173	1.020.755	767.766
'8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	931.734	856.063	757.174
'2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	976.817	973.315	688.745
'8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	997.061	822.473	682.683
'4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.354.240	917.111	652.513
'8428	Kaldırma, elleçleme, yükleme, boşaltma makinaları (asansörler, yürüyen merdivenler, konveyörler, teleferikler gibi)	707.604	697.590	643.190
'8905	Fener, yangın söndürme, tarak gemileri, yüzer vinçler vb; yüzer havuzlar; yüzer-dalabilen sondaj ve üretim platformları	452.239	1.161.619	627.598

Kaynak: ITC Trade Map (www.trademap.org)

Brezilya'nın ithalatında en önemli ticaret ortakları ABD, Çin, Almanya, Arjantin ve G. Kore'dir. İthalatındaki 5 ülkenin toplamithalatı içindeki payı %51,7'dir. Ülkemiz ise Brezilya'nın ithalat yaptığı ülkeler arasında %0,3 pay ile 49. sırada yer almaktadır.

Brezilya'nın İthalatında Başlıca Ülkeler

Sıra	Ülke Adı	2014	2015	2016
	Toplam	229.060.056	171.446.212	137.552.003
1	ABD	35.299.107	26.761.654	24.073.556
2	Çin	37.340.607	30.719.405	23.363.995
3	Almanya	13.837.219	10.376.725	9.130.742
4	Arjantin	14.143.094	10.284.589	9.084.494
5	G. Kore	8.526.183	5.420.622	5.448.584
6	İtalya	6.320.386	4.684.876	3.711.872
7	Fransa	5.705.140	4.463.343	3.682.388
8	Japonya	5.902.046	4.877.204	3.566.368
9	Meksika	5.362.995	4.377.919	3.528.088
10	Şili	4.024.133	3.410.859	2.882.017
11	İspanya	3.910.201	3.498.702	2.565.485
12	Hindistan	6.635.259	4.289.580	2.482.604
13	İngiltere	3.257.372	2.800.509	2.297.724
14	Rusya Fed.	2.940.541	2.220.890	2.021.090
15	İsviçre	2.789.142	2.366.807	1.902.775
16	Kanada	2.714.972	2.421.424	1.866.043
17	Hollanda	3.167.946	2.468.970	1.786.301
18	Tayvan	2.853.678	2.193.339	1.637.063
19	Cezayir	2.918.103	1.813.063	1.620.844
20	Vietnam	1.580.556	1.788.792	1.600.736
21	Belçika	1.849.804	1.622.900	1.516.432
22	Tayland	2.212.851	1.673.252	1.343.973

23	Bolivya	3.816.334	2.506.281	1.341.837
24	Nijerya	9.495.353	4.633.120	1.305.142
25	S. Arabistan	3.299.255	1.906.561	1.300.622
26	Uruguay	1.918.468	1.216.624	1.284.205
27	Peru	1.713.726	1.256.345	1.236.035
28	Endonezya	1.795.273	1.374.914	1.225.473
29	Paraguay	1.210.146	884.240	1.223.202
30	Malezya	1.899.966	1.537.343	1.185.288
31	Avusturya	1.126.508	901.149	1.051.721
32	İsveç	1.626.113	1.152.386	972.410
33	Kolombiya	1.715.557	1.189.282	907.925
34	Avustralya	1.091.546	1.052.870	829.464
35	İsrail	954.127	895.842	695.630
36	Fas	1.249.280	739.784	655.335
37	Portekiz	1.096.259	809.928	639.774
38	Danimarka	837.549	667.701	609.501
39	Finlandiya	627.961	561.340	608.917
40	Norveç	1.103.330	776.852	538.939
49	Türkiye	882.221	566.800	397.198

Kaynak: ITC Trade Map (www.trademap.org)

6. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Patent, marka, telif hakkı, bilgisayar yazılımlarının korunmasına ve görsel-işitsel alanlarda korsanlığın önlenmesine ilişkin mevzuata göre yasalara uyulmaması durumunda neden olunan zararın ve ceza ödemelerinin yanı sıra hapis ve mallara el koyulması gibi yaptırımlar vardır. Bir patent veya icadın haklarının korunma süresi başvurunun yapılmasından itibaren 20 yıldır. İsim, kelime, amblem, şekil ve sayılar marka olarak tescil edilebilir. Brezilyalıların tescil ettirebilecekleri markalara kısıtlama getirilmiştir. Ülkede yaygın olarak kullanılanlar dışında markalar yabancı kelime içermez. Sanat ürünlerinin korunması konusunda pek çok anlaşmayı imzalamış olan Brezilya’da telif hakları da korunmaktadır.

Dağıtım Kanalları

İhracatçılarımız, ürünlerinin özelliği ve hedef kitlelerine göre dört farklı dağıtım kanalını tercih edebilirler:

Doğrudan İhracat: İthalatçı veya nihai tüketiciye doğrudan erişildiği durumlarda, Brezilyalı alıcının yüz-yüze görüşmeyi tercih edeceği akılda tutulmalıdır. Bu da çok sık seyahat anlamına gelir, eyaletler arasında da seyahat etmeniz gerekebilir. Teknik detaylar, ürün özellikleri, satış koşulları ve rekabet edebilir fiyat teklifi çok önemlidir.

Dolaylı ihracat: İhracatçılarımızın satış faaliyetlerini Brezilya’daki Dış Ticaret Sermaye Şirketleri veya Ticaret Şirketleri aracılığı ile yapması pazarlama harcamalarını azaltacaktır. 1972 yılında 1248 sayılı karar ile kurulan “Dış Ticaret Sermaye Şirketleri”, SECEX ile Federal Gelirler ve Gümrük İdaresinden özel lisans almaktadırlar. Büyük şehirlerde yerleşik olmalarına rağmen diğer eyaletlere ulaşmak açısından uygundur.

“Ticaret Şirketleri”, Brezilya’da çok miktarda bulunmakta, ihracatçı ile nihai kullanıcı arasında aracılık görevi üstlenmektedir. Gümrük masrafları ve dağıtım ile ilgili masraflar söz konusu şirketler aracılığı ile daha az olmaktadır. İhracatçının tüm satış haklarını ticaret şirketine devretmesi diğer eyaletlere satış yapma olanağını sınırlayacağı için tercih edilmemelidir. Birden fazla ithalatçı ile çalışmak ise zaman kaybına neden olabilir.

Satış Temsilciliği: Brezilya’da satış temsilciniz olabilecek çok sayıda profesyonel bulmanız mümkündür. Komisyon konusunda anlaşarak ihracatınızı satış temsilciniz aracılığı ile gerçekleştirebilirsiniz. Hedef kitlenizin daha dar kapsamlı olduğu durumlarda tercih edilebilecek bu seçenekte satış temsilcisinin alacağı komisyonun miktarı, banka tarafından baştan ayrı ayrı mı ödeneceği, fatura üzerinden doğrudan temsilciye mi verileceği ya da faturadan komisyon miktarı düşülerek mi ödeneceği konusunda karar vermek gerekir. En güvenilir seçenek ayrı ayrı ödenmesi şeklindedir. Komisyonlar FOB değer üzerinden hesaplanır. SISCOMEX’e kayıt olurken ödeme biçimi ve komisyon oranı da belirtmelidir.

Satış Ofisi Açmak: Kapsamlı bir satış stratejisi hedefleniyor ise ofis açmak tercih edilmelidir. Ofis açma konusunda idari anlamda, döviz konusunda veya gümrük açısından kısıtlama yoktur. Ofisiniz için en uygun merkezi yeri seçmeniz ve iş yerleri için uygun binaları tercih etmeniz önemlidir. Sao Paulo, Rio de Janeiro gibi büyük şehirlerde gecekondulardan uzakta, güvenlik sorunu olmayan bölgelerde ofis kiralamak tercih edilmelidir.

Franchising

Perakende sektörünün toplam gelirinin %25’i “franchising”den kaynaklanmaktadır. Brezilya orijinli “franchise” firmaları pazarın %90’ını domine etmektedir, yurt dışı franchising firmaları arasında ABD firmaları birinci sırada yer almaktadır. Brezilya Franchising Birliği adresinde detaylı bilgiler mevcuttur. (<http://www.portaldofranchising.com.br/>)

Tüketici Tercihleri

Brezilya’da tüketiciler satış sonrası hizmetlere çok önem vermekte, devlet de özel yasalarla tüketiciyi korumaktadır. 2008 Aralık ayında 6523 sayılı kararname ile “Tüketiciyi Koruma Yasası” nda hem tüketici desteğini hem de satış sonrası hizmetleri kapsayan yeni düzenlemeler yapılmıştır. 24 saat açık olan “call center/çağrı merkezleri” tüketicinin şikayetini kayıt altına almak, sesli kayıtları 90 gün, yazılı şikayetleri 2 yıl saklamak ve tüketicinin itiyacı olan bilgiyi ivedilikle sunmak ve beş işgünü içinde tüketicinin sorununu çözmek zorundadır. İthal ürünlerde, bu tür hizmetlerden ithalatçı firma ya da distribütörler sorumludur.

7. TÜRKİYE İLE TİCARET

Türkiye-Brezilya İkili Ticareti (Bin ABD Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2006	121.882	934.782	1.056.664	-812.901
2007	229.914	1.172.669	1.402.583	-942.756
2008	318.027	1.423.868	1.741.895	-1.105.840
2009	388.244	1.105.890	1.494.134	-717.646
2010	614.551	1.347.525	1.962.076	-732.974
2011	883.471	2.074.354	2.957.825	-1.190.883
2012	1.002.759	1.770.094	2.772.854	-767.335

2013	936.096	1.408.806	2.344.902	-472.710
2014	794.186	1.728.745	2.522.932	-934.559
2015	458.367	1.792.241	2.250.608	-1.333.875
2016	333.741	1.788.012	2.121.754	-1.454.271
2016 / (1-8)	210.191	1.250.775	1.460.966	-1.040.584
2017 / (1-8)	249.186	1.504.996	1.754.182	-1.255.810

Kaynak: TÜİK

Coğrafi uzaklığın fazla olması ve ülkelerin birbirini iyi tanımaması nedeniyle bugüne kadar çok düşük seviyelerde seyreden Türkiye-Brezilya ekonomik ilişkileri, özellikle aynı konularda iş yapan firmaların ve kurumların işbirliğine giderek ortak üretim ve pazarlama yapmaları halinde büyük bir potansiyel taşımaktadır. Genel olarak Brezilya tarafı Türkiye ile işbirliği yapmak açısından konuya olumlu yaklaşmaktadır. Türk işadamlarının Brezilya'yı daha iyi tanıyıp, aktif bir şekilde konuya eğilmeleri, ülkeler arasındaki ticaret hacminin artmasında ve Türkiye açısından ekside olan dengenin düzeltilmesinde önemli rol oynayacaktır.

2016 yılında ticaret hacmimiz yaklaşık 2,1 milyar Dolar düzeyinde gerçekleşmiş olup, bir önceki yıla göre Brezilya'ya olan ihracatımızın % 42,3 azaldığı, Brezilya'dan ithalatımızın da %3,7 arttığı görülmektedir. 2016 yılında ihracatımız 333,8 milyon Dolar, aynı dönemde ithalatımız ise 1,7 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Brezilya ile ülkemiz arasındaki ticaret dengesine bakıldığında ise, 2016 yılında ticaret açığımızın artmaya devam ettiği ve 1,4 milyar Dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir. İhracatımızda; kamyon, minibüs, otomotiv yedek parça, demir ve çelik ürünleri, sondaj platformları, çimento, kuru kayısı, fındık, gübre, tütün, iplik, araba lastiği, mobilya aksamı, araba koltuğu, kuru incir, maya, kesme ve düzeltme makineleri, kauçuktan eşyalar, alüminyum hidroksit, mermer ve traverten önemli yer tutarken, ithalatımızda; demir cevheri, demir, soya fasulyesi, soya yağı, pamuk, kurtarma gemisi, buğday, tütün, odun hamuru, kahve, greyderler, buldozerler, kontrplaklar, kompresörler, polipropilen, polietilen, sığır, araba aksam ve parçaları, çinko, kağıt, deri, ayakkabı ve kağıt ön sıralarda gelmektedir.

Dış ticaret açığının büyük oranda ülkemiz aleyhine oluşu nedeniyle; karşılıklı ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi önem kazanmaktadır.

Türkiye'nin Brezilya'ya İhracatında Başlıca Ürünler, (Bin ABD Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2014	2015	2016
	Toplam	794.186	458.367	333.804
'5510	Suni devamsız lifden iplikler (dikiş ipliği hariç)	54.638	16.931	34.741
'8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	83.754	45.883	33.633
'0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	26.984	30.647	16.987
'8707	Karayolunda kullanılan motorlu taşıtlar için karoseriler (şoför mahalleri dahil)	9.056	5.774	16.690
'8905	Fener, yangın söndürme, tarak gemileri, yüzer vinçler vb; yüzer havuzlar; yüzer-dalabilen sondaj ve üretim platformları	40.895	35.179	16.513
'0813	Meyve (kurutulmuş) (0801, 0806'de kiler hariç)08. fasıldaki sert ve kabukluların karışımları	22.323	11.233	12.925
'3202	Debagatte kullanılan sentetik organik ve anorganik maddeler ve müstahzarlar	14.650	13.834	12.587

'2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	15.727	14.009	11.621
'2523	Çimento	18.010	14.989	9.174
'8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	12.788	9.454	6.873
'2004	Diğer sebzeler (sirke/asetik asitten başka usulde hazırlanmış veya konserve edilmiş) (dondurulmuş)	0	0	6.480
'5902	Naylon, poliamid, poliester vb.esaslı iç ve dış lastiği için mensucat	2.479	4.698	4.953
'4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	28.419	8.328	4.594
'2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	117	350	3.981
'7013	Sofra, mutfak, tuvalet, yazıhane, ev tezyinatı ve benzeri işler için cam eşya	9.549	4.776	3.557
'0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	2.852	1.097	3.496
'5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	4.653	2.826	3.393
'7214	Demir veya alaşımsız çelikten çubuklar (dövülmüş, sıcak haddelemiş, haddeleme işleminden sonra burulmuş olanlar dahil)	134.473	64.617	3.388
'5603	Dokunmamış mensucat (emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya lamine edilmiş olsun olmasın)	2.624	2.682	3.252
'8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri;vidalar;dişli kutuları volan vb	4.427	3.152	3.061
'5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	6.540	2.043	2.994
'9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	5.654	2.792	2.891
'8511	Motorlarda kullanılan elektrikli ateşleme veya hareket ettirme tertibat ve cihazları (ateşleme-dinamo manyetoları, vb)	3.627	1.828	2.841
'8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	1.355	769	2.831
'2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	4.560	3.915	2.525
'8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	4.438	2.893	2.351
'8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	3.022	1.823	2.290
'6109	Tiştörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	1.555	1.437	2.289
'5506	Sentetik devamsız lifler (taranmış, ileri işlem görmüş)	0	2.138	2.091
'2528	Tabii boratlar ve bunların konsantreleri	1.150	2.630	2.054
'2819	Krom oksitleri ve hidroksitleri	2.632	1.237	2.048
'8302	Adi metallerden donanım, tertibat vb. eşya (mobilya, kapı, pencere, bavul, askılık vb için)	1.713	1.183	1.915
'3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	4.373	2.022	1.902
'0910	Zencefil, safran, zerdeçal, kekik, defne yaprakları, köri ve diğer baharat	1.581	1.674	1.744
'0804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	2.983	1.174	1.709

'8301	Adi metallerden kilit, sürgü ve asma kilit (anahtarlı, şifreli veya elektrikli) ve bunların adi metallerden anahtarları	3.815	2.344	1.682
'3912	Selüloz ve kimyasal türevleri (ilk şekilde)	1.400	1.488	1.625
'7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	34.773	3.100	1.590
'8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletlerde için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb tertibat	4.875	3.488	1.570

Kaynak: Trade Map (www.trademap.org)

Türkiye'nin Brezilya'dan İthalatında Başlıca Ürünler, (Bin ABD Dolar)

GTİP	Ürün adı	2014	2015	2016
	Toplam	1.728.745	1.792.241	1.788.012
'2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	383.363	348.693	288.842
'7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	112.332	13.195	203.767
'5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	61.488	113.857	180.138
'4703	Sodali veya sülfatlı kimyasal odun hamuru	137.755	137.964	133.681
'2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	132.517	129.763	120.289
'0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	77.970	111.337	93.803
'7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik $\geq$ 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	29.597	69.009	89.912
'1201	Soya fasulyesi	301.605	43.968	81.932
'0102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	0	0	80.477
'7225	Diğer alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm.veya daha fazla)	5.926	26.892	45.608
'8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	46.562	61.208	40.140
'1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	0	23.258	36.479
'8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	20.130	13.700	21.769
'3904	Vinil klorür veya diğer halojenlenmiş olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	99	21.595	21.526
'3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	3.552	12.777	18.719
'4802	Sıvanmamış kağıt ve karton ve her boyutta perfore edilmemiş delikli kart ve delikli şerit kağıt	1.571	23.351	17.701
'8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatorleri	7.453	11.779	17.192
'8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	13.310	13.978	16.059
'8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	473	756	15.215
'4804	Birincil elyaf (kraft) kağıt ve kartonları (kuşe edilmemiş, sıvanmamış, rulo veya tabaka halinde)	10.029	11.072	14.192
'2207	Etil alkol (alkol derecesi $\geq$ %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş diğer alkollü içkiler	7.734	11.282	12.604
'3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	9.560	15.481	12.053

'2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	74.188	27.830	10.836
'7202	Ferro alyajlar	7.028	10.164	10.806
'3503	Jelatin, jelatin türevleri, katı ihtiyokol, hayvansal menşeli diğer tutkallar	16.159	12.233	9.856
'1006	Pirinç	2.090	1.784	9.301
'2101	Kahve, çay ve Paraguay çayı hülasesi, esans, konsantreleri ve müstahzarları	6.547	8.787	8.496
'4412	Kontrplaklar, kaplamalı levhalar ve benzeri lamine edilmiş ağaçlar	30.091	8.812	8.301
'7201	Dökme demir (pik demir) ve aynalı demir (kütle, külçe, blok veya diğer ilk şekillerde)	318	1.497	5.781
'8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	4.465	3.827	5.437
'3302	Sanayide ve içecek imalinde hammadde veya koku verici maddeler ve karışımlar	6.198	5.559	5.361
'8001	İşlenmemiş kalay	10.760	6.730	5.327
'4002	Sentetik kauçuk veya sıvı yağlardan türetilen taklit kauçuk (ilk şekillerde, veya levha, tabaka, şerit halinde)	10.926	7.797	5.234
'8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	6.229	7.983	5.184
'3806	Kolofanlar, reçine asitleri ve bunların türevleri, kolofan esansı ve kolofan yağları, eritilmiş sakızlar	3.724	4.562	4.720
'8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	6.094	5.530	4.224
'5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	5.325	3.929	4.010
'2713	Petrol koku, petrol bitümeni ve petrol yağlarının veya bitümenli minerallerden elde edilen yağların diğer kalıntıları	0	5.272	3.958
'3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	5.531	3.644	3.739
'4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	0	0	3.718

Kaynak: Trade Map (www.trademap.org)

8. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Brezilyalı ithalatçılarla iş yapmanın başlıca koşulu, E-mail veya yüz-yüze yapılan ön görüşmelerde; satış ve ödeme koşulları konusunda istikrarlı olunmasıdır. Teslim tarihi, miktarı v.b. konularda değişiklik yapmanız karşı tarafın güvenini sarsacaktır. Brezilyalı alıcı genellikle detaylı araştırma yaptığı, dünya pazarındaki mevcut tedarikçileri ve onların satış koşullarını iyi bildiği için yapacağınız teklifin istikrarlı olması hangi koşullarda teklifinizin değişebileceğini iyi anlatmanız büyük önem arz etmektedir. İş adamları genellikle İngilizce bilmektedir ancak kritik konular müzakere edilirken tercüman kullanılması tercih edilmelidir.

İş Görüşmelerinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

İş randevularının önceden netleştirilmesi gereklidir. Normalde iş görüşmeleri ofiste yapılmakla birlikte, süre kısıtının olduğu durumlarda otel veya evde hatta bir başka ülkede de görüşme yapılabilir.

Brezilya'ya geldikten sonra da randevunuzu tekrar konfirme etmeniz gerekmez. Normalde firmanın sekreteri olası bir değişikliği ilgili taraflara önceden bildirir. Dakiklik önemli olup trafik yoğunluğunu göz önünde bulundurmak gerekir. Randevunuz Başkent Brasilia'da ise özellikle Salı-Perşembe günleri arasında randevu alma olasılığınızın yüksek olduğunu göz önünde bulundurmalısınız.

Brezilyalı alıcı, ürüne ilişkin teknik detaylar, fiyat listesi, gümrük kodları, vergiler, depolama masrafları, liman ücretler v.b. nihai kararını etkileyecek bütün hususları açıklayan bilgiler vermenizden memnuniyet duyacaktır.

Alıcınızın nihai kararını gümrük prosedürleri de etkileyecektir. Toplantı sonrasında Pro-forma fatura göndermeniz gerekebilir. Pro-forma fatura siparişin kesinleştiği anlamına gelmemektedir. Yazışmalarda firma logosunun olduğu kağıtlar kullanılmalıdır.

Fiyatın, ödeme şeklinin sonradan değiştirilmesi hoş karşılanmaz. Nakliye süresi ve detayları, alıcının malları iç pazara satabilmesi açısından önemli bir husustur.

Brezilya'ya gönderilecek malların teslim zamanı ve miktarında beklenmeyen değişiklikler iş ilişkilerini zedeleyecek bir sorundur.

İş toplantısında teklifinize ilişkin detayları net ve istikrarlı biçimde sunmanız beklenilir. Nadiren çalan mobil telefonlar ve sekreterin bölmesi hariç toplantılar kesintisiz sürer.

Teknik detayların Portekizce'yi de içerecek şekilde birkaç yabancı dilde yazılı olması tercih edilir. Yanıtlayamadığınız sorular alıcınızın kararını belirleyici olabilir. Veri ya da bilgi eksikliği görüşmenin başarısını etkiler.

Garanti koşulları, satış sonrası hizmetler net bir şekilde açıklanmalıdır.

Küçük ve orta ölçekli işletmeler pro-forma faturayı yeterli görmektedirler. Brezilya'da iş yapmak isteyen ihracatçılarımızın sözleşme yapmaları tavsiye edilir. Sözleşme yapılması durumunda sözleşmenin iki dilde hazırlanması, anlaşmazlık durumunda hangi mahkemenin yetkili olacağının mutlaka belirtilmesi ve noter huzurunda kaydedilmesi gerekir.

Görüşmelerde müzakere edilen konuların en son hali ile faks veya e-posta yolu ile onaylanması ithalatçı tarafından istenebilir.

Brezilyalı iş adamları Latin orijinleri nedeniyle dakik olmadıkları sanılır. Bu çok yanlış bir kanı olup randevularınızda dakik olmanız önemlidir. Geç kalındığı durumlarda mutlaka haber verilmesi gerekir.

Giyim konusunda, resmi giyim tavsiye edilir. Erkeklerin takım elbise, bayanların ciddi ve sade giyinmeleri önerilir. Sıcak ve nemli havaya uygun hafif ve pamuklu kıyafetler önerilir. Özellikle kapkaçtan korunabilmek için değerli saat, mücevherat takılmaması, bilgisayar ve fotoğraf makinesi ve cep telefonunun dikkat çekecek şekilde taşınmaması tavsiye edilir.

Toplantıda konuya ısınma zamanı sağlanması, güncel konular, Brezilya'ya ilişkin izlenimleriniz v.b. kısa, samimi bir giriş yapabilirsiniz. Politika, ekonomik durum, uygun olmayan karşılaştırmalardan kaçınmalısınız.

Su ile birlikte küçük fincanlarda kahve ikramı şekerli veya şekersiz mi istediğiniz sorularak servis edilecektir. Kahve ritueli sırasında daha samimi bir ortam oluşacaktır. Kartvizitiniz ile birlikte minik bir eşantıyon hediye etmeniz için en uygun zamandır.

Karşı tarafın kartvizitini alarak, muhatabınızı tanıdıktan sonra iş görüşmesi resmen başlamış olacaktır. Konuşmanıza firmanızı ve ürününüzü tanıtarak başladıktan sonra, teknik detaya boğulmadan net ve anlaşılır biçimde sunuş yapmanız uygun olacaktır. Fiyata ilişkin bilgiler de dahil olmak üzere gerekli açıklamaları eksiksiz yapmanız önemlidir. Toplantı sırasında dışarı çıkanların olması olağandır, sunuşunuzu kesmeden devam etmeniz beklenir. Misafir olduğunuzu unutmadan, arada dikkati tekrar toplamak için kısa alıntılarla konuşmanız daha olumlu bir hava sağlayacaktır.

Kurulan iletişimin gücüne bağlı olarak öğle veya akşam yemeğine davet edilmeniz mümkündür. Sosyal aktiviteler işbirliğini daha da sağlamlaştıracaktır.

Bazı durumlarda, Brezilya'nın geleneksel içkisi "caipirinia" ikram edilmek istenebilir, bu daveti red etmeniz yanlış anlaşılır. Su veya alkolsüz içecek içebilirsiniz.

Görüşme esnasında bazen iş dışında "karnaval", "futbol", "Brezilya'nın doğal güzellikleri" gibi konularda konuşulsa da tekrar iş görüşmesine yoğunlaşılacaktır. Eğer konu sıkıntısı çekiliyorsa Brezilyalı alıcınız, aile ve kişisel konularda konuşabilecektir. Ancak bu konuda hassas davranılması önerilir.

Yemek davetinde hesabı ödemek için girişimde bulunmanız, kredi kartınızı hazırlamış olmanız, ithalatçınızın hesabı ödeyecek olsa bile hoş karşılanacak ve nezaket olarak değerlendirilecektir. Görüşmenin sonunda, müşteriniz sizi otelinize bırakmayı teklif edecektir. Sizin güvenliğinizi düşünerek yapılan bu teklifi kibarca kabul etmeniz beklenir.

Vedalaşma sırasında ev sahibinin kapıyı açarak uğurlaması tekrar ziyaretinizden memnuniyet duyulacağı anlamına gelir. Misafirin kapıyı açması bir daha görüşmek istenmediği anlamında değerlendirilir.

Brezilyalı ithalatçıların çalışmayı tercih ettikleri ihracatçı profillerini ve çalışma şartlarını aşağıdaki şekilde ifade etmek mümkündür:

- Yerleşik bir şirket olması (En az 10-15 yıllık bir geçmişinin olması),
- Ürünlerde kalite ve standartların tutturulmuş olması,
- Kendilerinin Brezilya pazarında tek satıcı (ithalatçı) konumunda tutulması,
- İyi bir iletişim konusunda beklentilerine yanıt verilebilmesi (Karşılıklı ziyaretler, müşteri tatminine dönük çalışmalar).

9. BREZİLYA OTOMOTİV SEKTÖRÜ¹

Otomotiv Ana Sanayi²

2016 yılı verilerine göre Brezilya dünyanın 10. Büyük motorlu araç üreticisi ve Amerika kıtası (Kuzey ve Güney Amerika) otomotiv üretiminde ABD ve Meksika'dan sonra en büyük endüstriye sahip ülkedir. Kişi başına düşen araç sayısı her geçen yıl artış kaydeden Brezilya'da, 2016 yılı itibariyle 43,2 milyon adetlik araç parkı bulunmaktadır. Ülkede her 1000 kişiye düşen hafif araç sayısı da 2016 yılı itibariye 201'e ulaşmıştır.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Passenger car parc (mil.)	27.5	29.6	31.3	32.7	33.6	34.0
LCV parc (mil.)	4.7	5.1	5.7	6.3	6.4	6.5
HCV parc (mil.)	2.4	2.6	2.7	2.7	2.7	2.7
Total light-vehicle density (LVs per 1,000 people)	149	160	171	182	193	201

Kaynak: Global Insight

Üretim

OICA verilerine göre Brezilya 2016 yılı itibariyle 2 milyon 156 bin adetlik motorlu taşıt üretimiyle dünyanın 10. büyük motorlu taşıt üreticisi konumunda bulunmaktadır. Ülkedeki motorlu araç üretimi 2016 yılında % 11,2 azalmıştır.

Son yıllarda hem Brezilya ekonomisinin hem de Brezilya'daki otomotiv sektörünün doğrudan bağlı olduğu Arjantin ekonomisinin yaşadığı sıkıntılar Brezilya'daki üretim adetlerinin düşme eğilimine girmesine yol açmış, ülkedeki motorlu araçlar üretiminin 3.5 milyon adetlerden 2 milyon adet seviyelerine gerilemesine neden olmuştur. IHS Automotive tahminlerine göre 2017 yılında ülkedeki üretim %5 artacak ve motorlu araçlar üretiminde toparlanma başlayacaktır.

Taşıt Aracı Üretimi (Adet)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Cars	483,215	507,646	492,024	520,200	487,957	302,370
LCVs	2,671,375	2,644,542	2,684,806	2,939,083	2,483,082	2,031,551
HCVs	233,149	263,153	167,226	226,356	172,364	93,929
Total	3,387,739	3,415,341	3,344,056	3,685,639	3,143,403	2,427,850

Kaynak: Global Insight,

¹ Rapor Otomotiv Sektörü özelinde hazırlanmış olup, Ülke ile ilgili diğer tüm bilgi ve istatistiklere T.C. Ekonomi Bakanlığı Ülke Masaları Bölümünden ulaşılabilir. http://www.ekonomi.gov.tr/portal/faces/home/disIliskiler/ulkeler/ulke-detay/Brezilya?_afLoop=1252793709246576&_afWindowMode=0&_afWindowId=bnqj9eq2z_253#!%40%40%3F_afWindowId%3Dbnqj9eq2z_253%26_afLoop%3D1252793709246576%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3Dbnqj9eq2z_283

² Brezilya Otomotiv Ana Sanayi ile ilgili güncel istatistiklere <http://www.anfavea.com.br/> websitesi üzerinden ulaşılabilir.

Taşıt Aracı Üretimi Yapan Firmalar (Adet)

Binek Otomobiller

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Volkswagen	727,366	719,497	697,438	643,908	500,295	358,717
Chevrolet	532,564	520,110	469,288	544,436	447,840	272,991
Fiat	566,335	560,286	641,490	565,932	449,261	268,390
Ford	304,075	277,618	227,585	306,286	246,612	220,199
Hyundai	13,894	21,950	44,662	189,843	209,351	204,812
Toyota	63,729	68,555	80,448	131,017	160,541	176,583
Renault	161,427	210,379	238,850	249,162	200,159	169,830
Honda	131,448	93,850	158,131	134,938	127,244	153,768
Jeep	0	0	0	0	0	54,291
Nissan	10,578	17,959	10,702	10,636	24,233	46,477
Peugeot	66,397	59,941	32,869	62,665	40,675	40,815
Citroën	65,161	79,288	65,366	75,591	46,838	27,552

Kaynak: Global Insight

Brezilya binek otomobil üretiminde VW, Fiat ve Chevrolet ilk üç sırada yer almaktadır. Brezilya'daki diğer büyük otomobil üreticileri ise Ford, Renault, Hyundai, Honda ve Toyota'dır.

Hafif Ticari Araç

Production brand	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fiat	191,200	187,277	184,869	192,274	227,830	136,920
Volkswagen	99,600	110,776	104,984	122,680	99,123	72,981
Chevrolet	101,948	113,695	117,076	117,846	103,131	46,505
Mitsubishi	22,082	18,841	17,654	21,671	20,822	14,326
Renault	10,930	12,827	15,194	17,199	19,316	13,198
Hyundai	9,817	12,530	9,906	15,560	50	5,815
Nissan	7,577	14,903	17,714	18,310	9,116	5,367
Iveco	4,594	6,092	4,650	4,954	3,960	2,487

Citroën	2,282	1,497	2,797	2,168	1,710	1,831
Peugeot	14,211	13,325	9,520	3,927	1,743	1,685
Ford	18,222	15,184	7,018	2,240	658	1,203
Mahindra	501	504	487	1,317	471	28
Agrale	251	195	155	54	27	24

Kaynak: Global Insight

Hafif Ticari Araç üretiminde de ilk üç sırada yer alan Fiat, VW ve Chevrolet'in yer almaktadır.

Ağır Ticari Araç

Mercedes-Benz	73,680	70,438	45,967	61,905	53,074	29,336
Volkswagen	66,924	82,124	37,634	60,000	42,560	23,151
Ford	31,860	36,407	23,752	16,931	18,411	11,868
Volvo	20,276	26,713	21,909	33,206	23,910	10,862
Scania	20,060	22,494	20,564	30,225	16,935	8,395
Iveco	14,053	16,495	9,054	13,903	8,768	5,368
Agrale	5,505	6,368	6,063	8,610	5,955	2,878
Hyundai	0	0	0	0	589	959
DAF	0	0	0	49	281	486
MAN	0	25	1,811	1,105	830	442
International	791	2,089	472	422	1,051	169
BYD	0	0	0	0	0	13

Kaynak: Global Insight

Ağır Ticari Araç üretiminde en büyük pay iki Alman üretici Mercedes-Benz ve VW'a aittir. Onları Ford, Volvo, Scania ve Iveco takip etmektedir.

Pazar

Brezilya; dünyanın en büyük otomotiv pazarlarından birisine sahip olmakla birlikte özellikle 2015 ve 2016 yıllarında pazar önemli ölçüde daralmıştır. Önceki birkaç yılda 4 milyon adede yaklaşan Brezilya pazarı 2015 yılında %26,5 daralarak 2 milyon 569 bin adede, 2016 yılında %20 daralarak 2 milyon 50 bin adede gerilemiştir. Ülkede son üç yıldır devam eden siyasal krizler ve çalkantılar, Brezilya ekonomisine de olumsuz yansımaktadır. IHS Global Insight tahminlerine göre ülkedeki motorlu araçlar pazarında toparlanmanın ancak 2020 sonrasında gerçekleşmesi beklenmektedir.

Taşıt Aracı Pazarı

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Cars	2,518,682	2,501,232	2,701,554	2,633,474	2,402,680	1,750,058
LCVs	805,662	917,545	934,731	948,517	930,402	730,444
HCVs	190,743	200,842	161,434	181,973	160,816	84,147
Total	3,515,087	3,619,619	3,797,719	3,763,964	3,493,898	2,564,649

Kaynak: Global Insight

Binek Otomobiller Pazarı

Brand	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fiat	566,560	555,545	641,308	570,955	472,134	297,738
Chevrolet	531,343	499,122	500,757	498,460	436,922	289,511
Volkswagen	582,753	564,724	624,151	518,667	456,466	281,388
Ford	264,875	240,662	255,106	238,147	226,095	201,745
Hyundai	43,992	62,258	62,948	174,650	190,603	169,771
Renault	150,251	174,291	180,636	170,451	170,625	131,968
Toyota	55,692	53,401	63,540	116,682	129,909	128,959
Honda	107,636	76,595	120,018	130,977	130,946	100,235
Nissan	13,089	38,157	71,859	52,649	54,925	53,423
Citroën	68,112	56,409	46,320	43,431	39,173	23,145

Hafif Ticari Araçlar Pazarı

Brand	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fiat	185,269	192,250	196,489	191,565	225,764	141,126
Chevrolet	129,576	132,901	141,503	151,174	141,751	98,376
Volkswagen	114,113	134,452	144,952	149,004	120,706	78,459
Ford	73,991	69,922	69,418	96,765	82,465	53,328

Honda	18,744	16,283	14,888	8,268	6,931	53,122
Renault	9,951	19,881	60,860	65,358	66,497	49,461
Toyota	43,732	45,689	50,098	59,351	65,491	46,770
Jeep	510	2,518	3,414	3,584	3,307	41,788
Mitsubishi	45,474	55,504	53,800	52,353	54,709	37,545
Hyundai	61,988	52,597	45,345	38,027	46,026	34,652

Yan Sanayi³

Brezilya’da artan ana sanayi yatırımlarına paralel olarak yan sanayi yatırımlarında da sürekli bir artış bulunmaktadır. Hükümet yeni düzenlemelerle daha fazla yan sanayi firmasını ülkeye çekmeye çalışmaktadır. Son yıllarda Japon yan sanayi firmaları JTEKT ve Toyo Tires ile Güney Koreli Hyundai Mobis ülkeye yatırım yapmışlardır. Brezilya tedarik sanayi Latin Amerika’nın en büyük pazarı konumundadır.

Brezilya’da yatırımları bulunan başlıca yan sanayi tedarikçileri şunlardır: Aisin Seiki, Bridgestone, Delphi, Faurecia, Magneti Marelli, Mando, Michelin, Bosch, Visteon.

Dış Ticaret

Brezilya’nın 87 faslındaki ithalatı 2011-2014 döneminde 20-23 milyar USD aralığında seyrederken, 2015 yılında sert bir düşüş ile 13,6 milyar USD’ye, 2016 yılında ise 10 milyar USD’ye gerilemiştir. Bu dönemde 7-8 milyar USD aralığında seyreden yan sanayi ithalatı 5 milyar USD’ye, en büyük ithalat kalemi olan ve 2011 yılında 12 milyar USD’ye yaklaşan binek otomobiller ithalatı da 3 milyar USD’ye gerilemiştir.

Brezilya’nın Otomotiv İthalatı

Milyar USD	2013	2014	2015	2016
87	22,4	19,5	13,6	10
8708	8,3	7,1	5,4	4,9

Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre ülkemizin Brezilya’ya yönelik otomotiv ihracatı 2013 yılında %35 artmış ve 218 milyon USD olarak gerçekleşmiştir. Brezilya’ya yönelik otomotiv ihracatımız 2014 yılında %26, 2015 yılında ise %49 gerilemiştir ve 82 milyon USD olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılında bu ülkeye yönelik ihracatımız %9 daha gerilemiş ve 75 milyon USD’ye düşmüştür. Son iki yıldır Brezilya’ya yönelik ihracatımızın tamamı yan sanayi ürünlerinden oluşmaktadır.

³ Brezilya Otomotiv Yan Sanayi ile ilgili detaylı bilgilere <http://www.sindipecas.org.br> websitesinden yan sanayi ile ilgili güncel rapora <http://www.virapagina.com.br/sindipecas2016/> linkinden ulaşılabilir.

Türkiye'nin Brezilya'ya yönelik mal grubu bazında otomotiv ihracatı – USD

	2013	2014	2015	2016
OTOMOTİV YAN SANAYİİ	178.362.871	155.755.231	82.288.100	74.940.618
EŞYA TAŞIMAYA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	22.308.249	3.634.649	0	0
OTOBÜS.MİNİBÜS.MİDİBÜS	17.407.939	1.079.522	0	0
TOPLAM	218.079.058	160.513.050	82.288.100	74.940.618

Brezilya'nın Türkiye'ye uyguladığı Gümrük Vergileri⁴

8708: %0- %18 arasında değişmektedir.

8703: %35

8704: %0- %35 arasında değişmektedir.

8702: %35

Sonuç olarak ülkeler arasındaki uzaklık ve Brezilya'nın otomotiv ürünleri ithalatına uyguladığı yüksek gümrük tarifeleri bu ülkeye yönelik otomotiv ihracatımızın artmasına engel oluştursa da, dünyanın en büyük otomotiv pazarlarından birisine sahip olan Brezilya, otomotiv ihracatçılarımız açısından hiçbir zaman göz ardı edilmemesi gereken önemli bir alternatif pazardır. Ancak son birkaç yılda Brezilya'daki siyasal ve ekonomik sorunlar bu ülkeye yönelik otomotiv ihracatımıza da olumsuz yansımaktadır. Ülkedeki toparlanmanın 2019-2020 sonrasında gerçekleşmesi beklenmektedir.

KAYNAKLAR

Türkiye İstatistik Kurumu: www.tuik.gov.tr

International Organization of Motor Vehicle Manufacturers: <http://www.oica.net/>

Uludağ İhracatçı Birlikleri: www.uib.org.tr

T.C. Ekonomi Bakanlığı: <http://www.ekonomi.gov.tr/>

Türkiye İhracatçılar Meclisi: www.tim.org.tr

ITC Trade Map: <http://www.trademapp.org/>

European Commission Market Access Database: <http://madb.europa.eu/madb/indexPubli.htm>

Anfevea <http://www.anfevea.com.br/>

YASAL UYARI Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.

⁴ European Commission Market Access Database websitesinden alınmıştır.

<http://madb.europa.eu/madb/indexPubli.htm>

Brezilya'ya İhracat Potansiyelimiz⁵

Sektör	GTIP	Potansiyel Ürün	Brezilya'nın Toplam İthalatı, 2016 (Milyon Dolar)	Türkiye'nin Brezilya'ya İhracatı, 2016 (Milyon Dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı, 2016 (Milyon Dolar)	Dünya İthalatında Brezilya'nın Payı, 2015,%	Türkiye'nin Brezilya'ya İhracatında Değişim, 2015-2016, %	Brezilya'nın İthalatındaki Değişim, 2015-2016, %	Brezilya'nın İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%) 2016	Brezilya'nın Türkiye'ye ve Rakip Ükelere Uyguladığı Gümrük Oranları (Türkiye MFN içindedir)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	4011	Otomobil Lastiği	652,5	4,6	991,4	1,2	-45	-29	Çin 29,6 Arjantin 18,1 ABD 11,3 İspanya 5,9 Japonya 5,3	MFN (%0-2-16) Arjantin ile özel anlaşması var.
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8409	İçten Yanmalı, Pistonlu Motorların Aksam ve Parçaları	870,4	6,8	1.555,1	1,7	-27	-17	Almanya 16,2 Japonya 14,7 ABD 12,1 Çin 11,1 Tayland 5,6	MFN (%0-2-16)

⁵ T.C. Ekonomi Bakanlığı Ülke Masaları Bölümünden alınmıştır.

Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8511	Motorlarda Ateşleme, Dinamo Manyetoları	270,9	2,9	124,5	1,6	55	-13	Çin 23,2 ABD 13,2 Japonya 12,8 G. Kore 7,6 Tayland 6,3	MFN (%16-18)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8512	Aydınlatma Ve İşaret Cihazları	304,0	1,6	222,6	1,2	-55	-3	Meksika 17,7 Çin 17,3 G. Kore 8,8 Tayland 7,3 Fransa 6,2	MFN (%16-18)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8708	Kara Taşıtları İçin Aksam Ve Parçalar	4.851,8	33,6	3.868,0	1,5	-27	-10	Almanya 10,9 Meksika 9,7 G. Kore 9,5 Japonya 9,4 Arjantin 8,2	MFN (%0-2-14-18), Arjantin ile özel anlaşması var.